28 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1996, ՇԱԲԱԹ # 248 (1254)

Ազգ
Azg

Փակելով տարին

Ընթերցո՛ղ, թեեւ դեռ մի քանի օր կա տարին ավարտելու, բայց մենք այսօրվանից ենք փակում այն: Գիտենք, առօրյա հոգսերդ այս օրերին ավելի կրծքավորման եւ Նոր տարվա տոնական սեղանին հարազատներիդ հետ ընկեր-ընկերներով հավաքվելը կդառնա առաջնային մտահոգություն: Առաջիկա օրերը ընթերցանության համար հակացուցված են, եթե նույնիսկ... «Ազգն» է սիրած թերթդ: Վայելի՛ր վաստակածդ ուրախությունը եւ գեթ մի քանի օր կտրվի՛ր թերթ կարդալու հաճույք-տառապանքից: Շնորհավո՛ր Ամանորդ ու Ս. Ծնունդը: Կրկին կհանդիպենք մյուս տարի, 1997 թ. հունվարի 8-ին:

1997

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության ամանորյա բարեմաղթությունները

Սիրելի հայրենակիցներ,

Հայաստանի Հանրապետությունը, հայ ժողովուրդը թեւակոխելով 1997 թվականը, երազում է եւս մի էջ անկախության ու հայրենակերտումի, փառձությունններով լի իր ճանապարհին:

Հիրավի 1996 թվականը բարդ, հակասական ու մտահոգություններով լի տարի էր: Բայց ի պատիվ մեր ժողովրդի, նա այն բոլորեց առանձնակի տոկունությամբ եւ իրավիճակի խոր ըմբռնմամբ, հաղթահարելով ամեն տեսակի զրկանքներ, արգելքներ ու խոչընդոտներ: Դեռ ավելին, ցուցաբերելով ազգային բարձր գիտակցություն ու հանդուրժողականություն, նույնիսկ բացառիկ իրավիճակներում հնարավորինս ապահովեց երկրի կայունությունը: Սա սա պետք է համարել մեր ժողովրդի ամենամեծ նվաճումն անցնող տարում:

Ներքին բազմաթիվ ու բազմապիսի հիմնախնդիրներով հանդերձ՝ մեր հանրապետությունն այսօր, միջազգային ասպարեզում հայտնվել է նոր, բավականին բարդ իրավիճակում: Այս առնչությամբ մեր ազգային գերագույն նպատակները իրամայաբար պահանջում են ազգային համերաշխություն, առավել իրատեսական խաղաղականություն եւ ամեն ինչում համապատասխանեցված քայլեր, որոնք, անշուշտ, պետք է զուգորդվեն ժողովրդավարության հետագա զարգացման ու խորացման եւ ազատականացման, սոցիալական արդարության հաստատման հետ:

Հուսով ենք, որ 1997 թվականը կդառնա այդ նպատակների իրականացման տարի:

Հայաստանի Ռամկավար ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունը շնորհավորում է իր կուսակիցների, բոլոր համակիրների եւ ողջ հայ ժողովրդի Նոր տարին եւ Սուրբ Ծնունդը, ցանկանում խաղաղություն հայոց հողին, աշխարհասփյուռ հայ օջախներին, երջանկություն եւ արժանավայել կյանք:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՌԱՄԿԱՎԱՐ
ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ
ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵԿ

ՀՀՇ-ն իշխանության է ձգտում

1996 թ. քաղաքական իրադարձությունների արդյունքում ՀՀՇ-ն հայտնվեց ժամանակի յուսանցքում

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Նախօրոք հրապարակված հայտարարության համաձայն դեկտեմբերի 27-ին Ամերիկյան համալսարանի շենքում կայացավ «ՀՀՇ հանրապետական խորհրդի ընդլայնված նիստ տեղական ինքնակառավարման մարմինների ղեկավարների մասնակցությամբ»: Ինչպես ներկայացրեց ՀՀՇ վարչության նախագահ Տեր Հուսիկ Լազարյանը, նիստին ներկա էին կառավարության անդամներ, ԱԺ-ի ղեկավարությունը (ի դեմս ղեկավարության երեք ներկայացուցիչների էլ ՀՀՇ վարչության անդամներ են -Ն.Մ.), «Հանրապետություն» միավորման ներկայացուցիչներ: Վարչապետ Ա. Սարգսյանը նիստին ներկա չէր: Ըստ Տեր Հուսիկի բացատրության, վարչապետի բացակայության պատճառը (գուցե առի՞թ-Ն.Մ.) Հասան Հաքիբիի պաշտոնական այցով զբաղված լինելն էր:

Եվ չնայած քննարկման առարկան տեղական ինքնակառավարման հետ կապված հարցերն էին, որոնց թվում եւ Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների մասին ՀՀ օրենքը, այնուամենայնիվ դահլիճում ներկա չէր հիշյալ օրենքի նախաձեռնողներից մեկը ԱԺ պետաիրավական հանձնաժողովի նախագահ, ՀՀՇ վարչության անդամ Էդ. Եգորյանը: Ինչեւէ: Ողջունելով տեղական ինքնակառավարման մարմինների ներկայացուցիչներին ՀՀՇ վարչության անդամ ԱԺ փոխնախագահ Կարապետ Ռուբինյանը հույս հայտնեց, որ վերջիններս «պատվով կիրականացնեն» իրենց վրա «դրված պարտականությունները» եւ «հուսախաբ չեն անի» ընտրողներին: Միաժամանակ Ռուբինյանը համոզմունք հայտնեց, որ «ՀՀՇ-ն է եղել եւ շարունակում է մնալ տեղական ինքնակառավարման մարմինների բարեփոխումների շարժիչ ուժը»: ՀՀՇ վարչության անդամը նկատեց, որ «կառավարությանն այդպես էլ չհաջողվեց» ստեղծել մարզպետների եւ նրանց աջակիցների համախումբ: Ըստ ԱԺ փոխնախագահի, «ոչ այն ժամանակ ոչ էլ թերեւս հիմա լուրջ նշանակություն չի տրվում տարածքային հարցերով նախարարությանը»: Այնուայլ պատճառներ թվարկելուց հետո Կ. Ռուբինյանը նկատեց, որ իր գնահատմամբ տեղական ինքնակառավարման մարմինների բարեփոխումները վտանգված են: Ռուբինյանն ավելացրեց, որ, փաստորեն, «հանրապետության նորընտիր մարմինները» տարին սկսելու են առանց բյուջեի: Պարզվեց նաեւ, որ առջեւում սպասվում է «իրավասությունների վերաբաշխման նոր մեխանիզմների» շուրջ, հատկապես մարզպետների եւ համայնքների ղեկավարների միջեւ, նոր բանավեճ, «մասնավորապես Երեւան քաղաքում»:

Կ. Ռուբինյանի ելույթում քննադատության ենթարկվեց նախկին կառավարությունը նրա համար, որ «մի քարը կողմից սխալներ կատարեց» վարչատարածքային բաժանման ժամանակ, ավանդը մասնավորվեց Սյունիքի, Գեղարքունիքի եւ Երեւանի օրինակներով]

Տես # էջ 3

ՀԱՄԱՌՈՏ

Նախատեսվում է ՀՀ եւ ՌԴ վարչապետների հանդիպում

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Դեկտեմբերի 27-ի երեկոյան աշխատանքային այցով Մոսկվա մեկնեց ՀՀ վարչապետ Արմեն Սարգսյանը: Այցի ընթացքում նախատեսվում է հանդիպում Ռուսաստանի Դաշնության վարչապետ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ:

«Դրո-2». 3 ամբաստանյալներ ազատ արձակվեցին

Հավաստի աղբյուրներից մեզ հայտնի դարձավ, որ «Դրո» գործով ձերբակալված եւ այնուհետեւ առանձնացված գործով (որ լրագրական շրջանակներին «Դրո-2» անունով է ծանոթ) մեղադրանքով ամբաստանյալներից երեքի՝ Արմեն Աղայանի, Արմեն Շահինյանի եւ Հովհաննես Միքայելյանի նկատմամբ խափանման միջոց կալանքը փոխվել է, եւ Գերագույն դատարանի քրեական գործերով դատական կոլեգիայի որոշումով երեկ նրանք ստորագրությամբ ազատ են արձակվել: Երեք ամբաստանյալներն էլ ձերբակալվել էին մոտ 2 տարի առաջ՝ այսօր:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Չեչնիայում ձերբակալվեց 15 մարդ

27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, RL: Չեչնիայի իրավապահ մարմինները ձերբակալեցին 15 մարդ, որոնց կասկածում են Միջազգային Կարմիր խաչի կոմիտեի 6 անդամների սպանության մեջ: Ինչպես հայտնեց Չեչնիայի ներքին գործերի նախարարության ներկայացուցիչը, ձերբակալման պահին խումբը գտնվում էր իր կոնսպիրատիվ բնակարանում: Բռնագրավվել են մի քանի հրձիգներ, եւ նռնականետներ:

Լիմայում մի դեսպան էլ ազատվեց

27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, VOA: Ձախակողմյան պերուական ահաբեկիչները Լիմայում ազատ արձակեցին Գվատեմալայի դեսպան Խոսե Մարիա Արգուետային, սակայն «Տուպակ Ամարուի» գրոհայինները Ճապոնիայի դեսպանի պատանդ պահվող դեռեւս 103 պատանդների: Ըստ երեւույթին ազատ են արձակել դեսպանին, որպեսզի ցույց տան իրենց աջակցությունը Գվատեմալայում տեղի ունեցող գործընթացին կառավարության ու ձախակողմյան ապստամբների միջեւ: Արգենտինայի նախագահ Կառլոս Մենեմը քննադատեց Ուրուգվային, որ այդ երկրում յոթ-քառորդ օր ազատ են արձակել «Տուպակ Ամարուի» 2 գրոհայինների, չնայած Լիմայում պահվող պատանդների թվում է Արգենտինայի հյուպատոսը: Բոլիվիան, որտեղ բանտում են գտնվում «Տուպակ Ամարու» շարժման 4 անդամներ, նույնպես հայտարարեց, թե իր դեսպանին ազատելու համար գործարքի մեջ չի մտնի ահաբեկիչների հետ:

Լեբեդը հիասթափվածների կուսակցություն ստեղծեց

27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, RFE: Ռուսաստանում այսօր նոր կուսակցություն ստեղծվեց: Գեներալ Լեբեդի կողմից ստեղծված «Պատիվ եւ հայրենիք» շարժման 146 պատգամավորները հավաքվեցին մերձմոսկովյան Գոլիցինոյում, որտեղ եւ հռչակեցին Ռուսաստանի ժողովրդա-հանրապետական կուսակցության ստեղծումը, որն ըստ կազմակերպիչների Ռուսաստանի 72 մարզերում ավելի քան 86 հազարից ավելի անդամ ունի: Նոր կուսակցությունը հանդես է գալու իրավական եւ հիմնավոր ժողովրդավարական պետության կառավարման օգտին: Մարտ ամսին տեղի կունենա կուսակցության հիմնադիր համագումարը, որտեղ կընդունվի նրա ծրագիրը: Գեներալ Լեբեդը հայտարարեց, թե կուսակցությունն իր թեկնածուին կառաջադրի հաջորդ նախագահական ընտրություններում ու կախ այն բանից, դրանք տեղի կունենան ժամանակին, թե արտահերթ: Նա ասաց նաեւ, որ նոր կուսակցությունը կմիավորի բոլոր նրանց, ովքեր հիասթափվել են ինչպես կոմունիստներից, այնպես էլ «այսպես կոչված» դեմոկրատներից: «Նեզավիսիմայա գազետայում» այսօր տպագրված հարցազրույցում Լեբեդը նորից կարծիք հայտնեց, թե նախագահ Ելցինը չափից դուրս հիվանդ է, որ կարողանա երկիրը ղեկավարել եւ պետք է հրաժարական տա:

Զինված ուժերի կրճատում չինական սահմանագծում

27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, RL: Ռուսաստանի նախագահ Ելցինն իր գոհունակությունը հայտնեց ռուս-չինական հարաբերությունների ներկա վիճակի առնչությամբ երեկ Մոսկվա այցելած Չինաստանի վարչապետ Լի Պենի հետ այսօրվա իր հանդիպման ժամանակ: Բորիս Ելցինը նշեց, որ նախորդ տարի երկու երկրների ձեռք բերած ռազմավարական նշանակության համաձայնությունները իրականացվում են: Իսկ նրա մամուլի քարտուղարը հայտնեց, որ չինական կողմի հետ համաձայնություն է ձեռք բերվել եկող տարի սկզբին Մոսկվայում բարձր մակարդակի ռուս-չինական հանդիպում անցկացնելու մասին: Չինաստանի վարչապետն այսօր հանդիպում ունեցավ նաեւ Վիկտոր Չեռնոմիրդինի հետ, քննարկելու տնտեսական առաջնահերթության ների զինուժերի հարցը: Նախատեսված էր նաեւ քննարկել Չինաստանում ծանրաձեռ զենքերով առանձնային կառուցելու եւ գազատար անցկացնելու խնդիրները:

Ի դեպ, Չինաստանն մի եւ Ռուսաստանը, Տաջիկստանը, Ղազախստանը եւ Կիրգիզիան մյուս կողմից համաձայնություն են ձեռք բերել սահմանագծի մոտ երկայնքով զինված ուժերի կրճատման մասին: Այս համաձայնությունը ձեռք է բերվել յոթնամյա բանակցությունների շնորհիվ, սակայն դեռեւս անհայտ է, թե կրճատումը երբ է սկսվելու եւ ինչ չափերի է հասնելու: Ենթադրվում է միայն, որ կողմերի ստորագրությամբ ուժերի քանակը որոշող համաձայնագիրը կստորագրվի, երբ Չինաստանի նախագահը եկող տարի առաջին կեսին ժամանի Մոսկվա:

ՍԵՐԲԻԱ

ԵԱՀԿ-ն եզրակացրեց, որ ընտրություններում հաղթել է ընդդիմությունը

27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, RFE, VOA: Բելգրադում այսօր 3 մարդ է ծանր վիրավորվել ոստիկանության ուժերի եւ ցուցարարների բախման հետեւանքով: ԵԱՀԿ-ի Սերբիա ուղարկված պատգամավորության ղեկավար, Իսպանիայի նախկին վարչապետ Ֆելիպե Գոնսալեսն այսօր ժամանեց Ժնեւ, որտեղ ԵԱՀԿ-ի գործող նախագահ Ֆլավիո Կոտտիին ներկայացրեց հաշվետվություն Բելգրադ կատարած իր այցի մասին: Պատգամավորությունը եկել է այն եզրակացության, որ տեղական ընտրություններում հաղթել է ընդդիմությունը: Գոնսալեսը հայտարարեց, թե ինքը լավատեսորեն է վերաբերվում Սերբիայի ժողովրդավարության հանգուցալուծմանը, թեեւ այնտեղ ծառացած խնդիրներն անվիճելի լուրջ: Հիշեցնենք, որ ԵԱՀԿ-ի պատգամավորությունը ստեղծվել է նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչի պահանջով: Այսօր, սակայն, Սերբիայի իշխանությունները հայտարարեցին, թե բավարար չեն սա, ու ԵԱՀԿ-ն ազդի նույնիսկ արդյունքների վրա:

Իսկ Բոսնիա Հերցեգովինայի կոլեկտիվ իշխանության նախագահ Ալիյա Իզեթբեգովիչն այսօր «Ա. գրավագործ» թերթին տված հարցազրույցում հայտարարեց, թե իր ղեկավարությունը Սերբիայում օգնում է Բոսնիայի իրավիճակի բարելավմանը: «Սերբիան այժմ չափից դուրս է զբաղված սեփական ներքին խնդիրներով, որ կարողանա հետաքրքրվել Բոսնիայով», հայտարարեց նախագահը: Նույն օրով էլ Իզեթբեգովիչը վերջերս արտահայտվել էր Խորվաթիայում տեղի ունեցած զորքերի կարակցությամբ ի պաշտպանություն Ձագրեբի անկախ ոստիկանության: Մի խումբ նախագահը համարեց, որ բաժանված Սերբիան եւ ժողովրդավարական Խորվաթիան խոշորական երաշխիք են Բոսնիայի անդորրի համար:

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՊԱՐԶԱԲԱՆՈՒՄ

Նոր Խարբերդի մանկատանը հրդեհ չի եղել. 8 մարդ զոհվել են, 4-ը ապաքինվում են ընչահեղձությունից

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏՍՊԱՆ։ Հավաստի աղբյուրներից ստացված տեղեկությունների համաձայն, Նոր Խարբերդի մանկատանը դեկտեմբերի 23-ին 8 երեխաների զոհվելու պատճառը ոչ թե հրդեհն է, ինչպես հայտնվել էր նախկինում, այլ ընչահեղձությունը ծխով գազից։ Հրդեհ չի եղել։

Նոր Խարբերդի մտավոր եւ ֆիզիկապես թերզարգացած երեխաների մասնագիտացված մանկատան եւս 4 երեխաներ ու խմբի հերթապահ դայակը գտնվում են «Էրեբունի» բժշկական կենտրոնում։ Երեխաների առողջական վիճակը բավարար է։

Դեպքը պատահել է մանկատան սենյակներից մեկում, որտեղ խնամվելիս է եղել «ամենածանր կատեգորիայի» խիստ թերզարգացած ու անկարողունակ 12 երեխա։ Մանկատանը կա այդ կարգի 40 երեխա, իսկ երեխաների ընդհանուր թիվն է 165։

Դեպքի կապակցությամբ ՀՀ գլխավոր դատախազությունում քրեական գործ է հարուցվել։ Մանրամասները կճշտվեն ու կիրառարկվեն համապատասխան դատաքննական փորձաքննությունից հետո։

Ներկայումս շարունակվում են մանկատան շենքի տանիքի եւ կոյուղու վերանորոգման աշխատանքները, որոնք ֆինանսավորում են բրիտանական «Օքսֆամ» կազմակերպությունն ու «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամը։

Բագրատ Ասատրյանը քննադատում է եւ դրվատում

Երեկ՝ դեկտեմբերի 27-ին, ՀՀ ԿԲ-ի նախագահ Բագրատ Ասատրյանը այս տարի վերջին անգամ հանդիպման էր հրավիրել լրագրողներին, բնականաբար գնահատելով 1996-ը եւ ուրվագծելով հանրապետության բանկային կառուցվածքում առկա միտումները։ Ասուլիսը նախեւառաջ առանձնահատուկ էր նրանով, որ փաստորեն առաջին անգամ լրագրողները ականատես եւ ունկնդիր եղան ՀՀ կենտրոնական բանկի նախագահի քննադատող կեցվածքին։ Ճիշտ է, հիշյալ քննադատությունները ուղղակիորեն չէին առնչվում ԿԲ-ի գործունեությանը, այլ գերազանցապես (եթե ոչ բացառապես) ուղղված էին կառավարության այլ ինստիտուտներին (եւ ինչու ոչ նաեւ կառավարությանը)։ Տնտեսության զարգացման առումով 1996-ը պարոն Ասատրյանը որակեց «սառած տարի», որի ընթացքում ընդհանուր «անկառավարելիության ու չվանկուրյանա» պատճառով հնարավոր չեղավ լուծել շատ հիմնախնդիրներ։ Գլխավորապես, չհաջողվեց կարգավորել քարեփոխումների ծրագրի հետ կապված շատ հարցեր, 1996-ի ընթացքում որակական աճ չարձանագրվեց սեփականաշնորհման գործընթացը, որի արտացոլանքը եղավ այն, որ արժեթղթերի գինը խիստ նվազեց ու երկար ժամանակ կանգնած է որոշակի ցածր մակարդակի։ Դժվար է ասել, թե նման քննադատությունը ինչ չափով էր առնչվում «կառուցվածքային հայտնի փոփոխության» հետ, քանզի թե նախկին եւ թե ներկա վարչապետների անունները որեւէ կերպ չհոլովվեցին ասուլիսի ընթացքում։

Խոսելով կոնկրետ ԿԲ-ի գործունեության մասին, պարոն Ասատրյանը անդրադարձավ դրամավարկային իրավական ասպեկտներին, ինչպես նաեւ երկու բառով ներկայացվեց ԿԲ-ի զարգացման հեռանկարային միտումները։ Նշված ոլորտներում ԿԲ-ի նախագահը որպես նվաճում գնահատեց մի շարք նոր օրենքների ընդունումը («ԿԲ-ի մասին», «Բանկերի եւ բանկային գործունեության մասին», «Բանկերի սնանկացման մասին», «Բանկային գաղտնիքի մասին» օրենքները), նախագծայինից ցածր սղաճը (նախատեսված էր շուրջ 14 տոկոս), որը 1996-ի համար կազմել է մոտ 5,7 տոկոս, տարվա ընթացքում ազգային դրամի փոխարժեքների ցածր տատանումները՝ 9 տոկոս, ՀՀ պահուստային ֆոնդի շուրջ 50 տոկոս կազմող աճը (ներկայիս՝ 154,4 մլն դոլար է), ՀՀ-ում գործող բանկերի նկատմամբ բնակչության վստահության ամրապնդումը (ներդրումներն աճել են մոտ 2.5-2.7 անգամ) եւ այլն։

Ա. Ղ.

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հրաժարական տվեց կրթության եւ գիտության փոխնախարարը

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Հավաստի աղբյուրներից հայտնի է դարձել, որ ՀՀ կրթության եւ գիտության նախարարի տեղակալ Հարություն Կարապետյանը հրաժարականի դիմում է ներկայացրել ՀՀ վարչապետին։

Հրաժարականի պատճառը, ըստ նույն աղբյուրների, Հ. Կարապետյանի անհամաձայնությունն է նախարար Արտաշես Պետրոսյանի հետ, որը ձգտում է վերացնել վերջին տարիներին Հայաստանում արմատավորվող գիտության թեմատիկ ֆինանսավորման սկզբունքը եւ վերադառնալ խորհրդային ժամանակվա կենտրոնացված ֆինանսավորման սկզբունքին։

Թեմատիկ ֆինանսավորման պայմաններում (որը գիտության ֆինանսավորման հիմնական մեխանիզմն է զարգացած երկրներում) յուրաքանչյուր գիտական թեմայի ղեկավար ինքն է տնօրինում իր թեմային հատկացված դրամական միջոցները։ Կենտրոնացված ֆինանսավորման դեպքում միջոցների տնօրինման իրավունքը տրվում է գիտական հիմնարկների տնօրեններին ու նրանց վերադասին։

Պրն. Կարապետյանը փոխնախարար է նշանակվել այս տարվա հոկտեմբերին։ Մինչ այդ նա ղեկավարում էր էկոնոմիկայի նախարարության գիտության բաժինը։

Խորհրդային տարիներին իրանագիտությունը Հայաստանում ոչ միայն չլճացավ, այլեւ զարգացման նոր փուլ ապրեց։ Իրանագիտական կովկասյան կենտրոնի տնօրեն Գառնիկ Ասատրյանն այս միտքն արտահայտեց դեկտեմբերի 26-ին, կենտրոնի բացման առիթով եւ իբրեւ ապացույց հիշատակեց իրանագիտական միակ հանդեսի՝ «Իրան Նամէի» հրատարակումը Հայաստանում։ Թերեւս դրանով պետք է բացատրել իրանագիտական կովկասյան կենտրոնի բացումը Երեւանում։

Երկրի աջակցությունը հայտնեց սեմինարի մասնակից գիտնականներին, որոնք իրենց գիտահետազոտական աշխատանքով կնպաստեն իրանագիտության զարգացմանն ու Իրանի ճանաչողությանը։ Ըստ այդմ, պրն Հաբիբին գիտնականների ուշադրությունը հրավիրեց որոշ հարցերի, գտնելով, որ դրանք ուրույն նշանակություն կունենան ժամանակակից իրանագիտության զարգացման ասպարեզում։

Պրն Հաբիբին հայտնեց, թե եվրոպայում իրանագիտության հիմնական խնդիրը մշտապես եղել է այն, որ դիտարկումները «դրսից» են կատարվել եւ ոչ թե «ներսից»՝ հիմք ընդունելով արխիվային փաստաթղթերը, որոնց մինչեւ 90 տոկոսը հետագայում հերքվել են։ Ուստի խորհուրդ տվեց վերանայել «դրսից» կատարված դիտարկումները եւ շտկել խեղաթյուրումները։ Փոխնախագահի կարծիքով, կենտրոնում ընթացող սեմինարը հնարավորություն կտա հարցն ուսումնասիրել «ներսից», որի համար աշխատանքային որոշ պայմաններ առաջարկեց։ Մասնավորապես՝ քննարկումների ժամանակ գիտնականները պետք է «խիստ ուշադրություն դարձնեն» ԻԻՀ-ում խոսքի ներկայությանը, պարսկերեն լեզվին, խոստովանեն լրագրային տեղեկություններին հավասար ընդայնելով, ուշադրություն դարձնեն հատուկ մասնագիտական ուսումնասիրություններին։ Իսկ ավելի որոշակի՝ իրանագիտությունը չպետք է զբաղվի ընդհանուր իրանագիտական հարցերով եւ պետք է հանգիստ առանձին տարբեր բնագավառների ու ճյուղերի միջեւ։ Պրն Հաբիբին իր առաջարկներն ունէր նաեւ իրանագիտության կառավարման ծրագրերի վերաբերյալ, որոնք շարադրեց ելույթում։

Հ. Հաբիբին խորհուրդներ է առաջարկում իրանագիտությամբ զբաղվողներին

ԻԻՀ առաջին փոխնախագահ Հասան Հաբիբին երեկույթը բացեց դարերի խորքից եկող հայ-իրանական բարեկամությամբ, հույս հայտնելով, որ 21-րդ դարում իրանագիտական կենտրոնը լավագույնս կնպաստի հայ-իրանական մշակութային, գիտական, քաղաքական եւ բարեկամական կապերի ամրապնդմանը, իսկ սեմինարի կազմակերպումը բավականաչափ լավ ու արժանի հիմք կհանդիսանա զարկ տալով իրանագիտության զարգացմանը եւ, ընդհանրապես, Իրանի հարաբերությանն այս լայնածավալ տարածաշրջանում՝ Կենտրոնական Ասիա, Կովկաս, Ռուսաստան, Միջերկրածովյան երկրներ եւ Ուկրաինա։

Անդրադառնալով կենտրոնի ստեղծման դերին ու նշանակությանը, պրն Հաբիբին հայտնեց, թե հարկավոր է ստեղծել հետազոտական գործունեյա համակարգ, որը պետք է հենվի բոլոր այն նվաճումների վրա, որը վերջին երկուհազարյա մրցակցում ծեռք է բերվել իրանագիտության բնագավառում, ենթադրելով ու նկատելով, սակայն վերջին երկու-երեք տասնամյակի փոփոխությունները։ Առաջին փոխնախագահն իր կատարվել եւ ոչ թե «ներսից»...

Ս. Պ.

Բնակչությանը քույլ կտրվի՞ էլեկտրաէներգիայի վարձը մուծել մեծածախ գներով

Շուրջ մեկ դար է, ինչ մարդկությունը գիտի, թե ինչպես պետք է գանձել էլեկտրաէներգիայի վարձը։ Բնակարաններում կամ շենքերում հաշվիչներ են դրվում, իսկ սպառողները մինչեւ նախապես նշանակված օրը պարտավոր են մուծել վարձը։ Ուշացնելու դեպքում տույժ են վճարում, էլեկտրաէներգիա գողանալիս պատժվում որպես գող։ Հնարավոր է, որ որոշ մարդիկ ինչ-ինչ պատճառներով չուզենան զբաղվել էլեկտրաէներգիայի եւ կոմունալ վճարումների գործով եւ հավելյալ դրամ մուծելով այդ հոգսը թողնեն ուրիշների տնօրինությանը, սակայն դա պետք է արվի կամավորության սկզբունքով։ Ժամանակին ես գերադասեցի էլեկտրաէներգիայի վարձը շարունակել կամավոր մուծել խնայդրամարկղ, այլ ոչ թե բավական մեծ գումարներ վստահել ինչ-որ անծանոթ մարդկանց եւ ամեն անգամ սպասել, թե 1 ամիս հետո այդ անծանոթը կհայտնվի՞ նորից, թե՞ կանհետանա։ Կասկածելու հիմքեր կային, քանի որ երբ տվյալ մարդը վստահություն ներշնչեր, նրան կտրվեին նրա անձն ու գործունեությունը հաստատող փաստաթղթեր եւ իրավունք տրվեր լրացնել եւ կնքել մուծումը հաստատող անդորրագիրը։ Բացի այդ, խնայդրամարկղում էլեկտրաէներգիայի վարձի մուծումներ կատարելը ոչ միայն ապահով էր, որ դրամը չի կորչի, այլ նաեւ հետաքրքիր էր դարձել, քանի որ Հայխնայբանկն այս տարվա սկզբից մի նորամուծություն է մտցրել, ըստ որի որպես էլեկտրաէներգիայի վարձ վճարված յուրաքանչյուր 2.500 դրամի դիմաց դրամատունն անվճար տալիս է 100 դրամ արժեք ունեցող իր կողմից թողարկված «Անանուն» կոչվող վիճակախաղի մեկ տոմս, որի շահումները 100-ից մինչեւ 1 միլիոն դրամ կարող են կազմել։ Հնարավոր շահումների թվում նշված են նաեւ ավտոմեքենաներ, սակայն չի ասված, թե ինչ մակնիշի եւ քանի հատ են դրանք։ Այդ վիճակախաղը մի առավելություն էլ ունի՝ տեղն ու տեղը կարելի է պարզել՝ շահե՞լ է տոմսը, թե՞ ոչ։ Սակայն մեր ժամանակներում ոչինչ չի լինում հավասար, նույնիսկ դրամատներին։ Երբ ես կարդացի վիճակախաղի տոմսի ետեւում մանր տառերով գրված տեքստը, զարմանալի բան գտա։ Պարզվեց, որ եթե որեւիցե մեկին հաջողվի էլ շահել 1 մլն դրամ կամ ավտոմեքենա, դա դեռ ոչինչ չի նշանակի, քանի որ այդպիսի «տոմսերը շահում են վիճակախաղի ավարտից հետո անցկացվող լրացուցիչ խաղարկման ժամանակ»։ Այսինքն պետք է հասկանալ, որ ընդհանրապես չեն շահում։ Բացի այդ, հայտարարվում է, որ «վիճակախաղում խաղարկվում է 4 մլն տոմս, իսկ շահումների գումարը կազմում է 100 մլն դրամ»։ Աշխարհում սակայն ընդունված է, որ վիճակախաղերի որպես շահում վճարվող գումարները կազմեն բոլոր տոմսերի ընդհանուր արժեքի մինչեւ 90 տոկոսը, իսկ Հայխնայբանկի դեպքում մեկ գործը ընդամենը 25 տոկոսի հետ։ Նույնիսկ Խորհրդային Միությունում շահումների հիմնադրամը 50 տոկոսից պակաս չէր լինում եւ հասնում էր, եթե չեմ սխալվում, 70 տոկոսի։

Երբ մարդիկ զրկվեցին իրենց ավանդները լրիվ չափով ետ ստանալու իրավունքից, կորավ նրանց վստահությունը Հայխնայբանկի նկատմամբ, եւ բնակչությունն այժմ խուսափում է դիմել այդ դրամատանը։ Երբ դրամատունը ցանկանում է ետ վերադարձնել իր հաճախորդներին, առաջին քայլն ինչը պետք է անի, պետք է նորից սովորեցնի մարդկանց օգտվել իր ծառայություններից։ Առաջարկում եմ էլեկտրաէներգիայի վարձը բնակչությունից ընդունել մեծածախ՝ այսինքն ավելի ցածր գներով (տվյալ դեպքում այն կազմում է 12 դրամ 1 կիլովատ/ժամի համար), այլ ոչ թե կասկածելի վիճակախաղի տոմսերով պարգեւատրել նրան։ Երբ իհարկե բնակիչը ժամանակին մուծի վարձը։ Իսկ ինչ վերաբերում է վիճակախաղին, ապա երբ Հայխնայբանկը որոշի մի այդպիսի վիճակախաղ, որի շահումների տոկոսը ցածր չլինի 70-80-ից եւ շահումը վճարվի անմիջապես ու առանց նախապայմանների, երաշխավորում եմ, այդպիսի վիճակախաղի տոմսերը կվաճառվեն տաք կարկանդակների պես։

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

ԼՂՀ

Կառավարություն. Ով եկավ, ով գնաց

Հինգշաբթի հայտնի դարձավ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նոր կազմը։

Այսուհետ Ղարաբաղի կառավարությունը կունենա մեկ փոխվարչապետ՝ երեքի փոխարեն։ Այդ պաշտոնն զբաղեցնում է Ժիրայր Պողոսյանը, որը մինչ այդ ԼՂՀ փոխվարչապետներից մեկն էր։

Պահպանել են իրենց պաշտոնները ԼՂՀ արտգործնախարար Արկադի Ղուկասյանը, պաշտպանության նախարար 31-ամյա գեներալ-լեյտենանտ Սամվել Բաբայանը, ներքին գործերի նախարար Էդվարդ Շահրամանյանը, էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների նախարար Սպարտակ Թեւոսյանը։ Վերջինս, սակայն, այլեւս չի զբաղեցնում ԼՂՀ առաջին փոխվարչապետի պաշտոնը։ Կառավարության այլ «հին» անդամներից են արդարադատության պետական վարչության պետ Յուրի Հայրապետյանն ու ԼՂՀ կառավարության գործերի կառավարիչ Սուրեն Գրիգորյանը։

«Նորեկների» մեջ է ԼՂՀ առողջապահության նախարար Զոյա Լազարյանը։ Նա փոխարինեց Վյաչեսլավ Աղաբալյանին, որի տեղակալն էր մինչեւ վերջերս։ Կրթության ու գիտության պորտֆելը վստահված է Համլետ Ասրյանին, որը գլխավորում էր Ստեփանակերտի կրթության եւ գիտության քաղաքային բաժինը։ Գյուղատնտեսության նախարար Գրիգորի Կաստարյանին փոխարինել է Վալերի Ալեքսանյանը։ Նախկինում նա ԼՂՀ Գերագույն խորհրդի ագրարային հանձնաժողովի նախագահն էր, իսկ վերջին շրջանում ղեկավարում էր ԼՂՀ կառավարության առընթեր պետական ունեցվածքի հաշվառման եւ ապապետականացման վարչությունը։ Սոցիալական ապահովության նոր նախարար Սերժ Առուշանյանը մինչ այդ ԼՂՀ պաշտպանության նախարարի տեղակալն էր՝ քաղաքական աշխատանքների գծով։ Վիճակագրության պետական վարչության պետ է նշանակվել Օլեգ Եսայանը՝ ԼՂՀ Նախարարների խորհրդի առաջին նախագահը, որը վերջին տարիներին Լեռնային Ղարաբաղի պետական համալսարանի պրոռեկտոր էր։

Առայժմ թափուր են մնում ԼՂՀ ազգային անվտանգության պետական վարչության եւ սեփականաշնորհման ու ներդրումների պետական վարչության պետերի պաշտոնները։

Լեռնային Ղարաբաղում լուծարված է արդյունաբերության նախարարությունը, բնության ու շրջակա միջավայրի պահպանության, բռնագաղթած փախստականների ու մարդասիրական օգնության պետական վարչությունները։ Աշխատանքի ու սոցիալական ապահովության պետական վարչությունը վերակազմավորված է սոցապ նախարարության։ Կրթության, գիտության եւ մշակույթի նախարարության անվան միջից հանված է մշակույթ բառը, գյուղատնտեսության ու պարենամթերքի նախարարությունը դարձել է սոսկ գյուղատնտեսության նախարարություն։

ՏԻԳՐԱՆ ԼՈՒՆՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Զ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151055,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային սարքերը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia 375010

ՏԵՂԱԿԱՆ

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Օտտավայում բացվեց ՀՀ դեսպանատան շենքը

Մեծ ուշադրությամբ սպասվում էր դեկտեմբերի 7-ին Կանադայի մայրաքաղաքում ՀՀ դեսպանատան շենքի բացման մասին տեղեկությունները։ Բացման արարողությանը և դրան հետևած համերգին և ընդունելությանը ներկա են գտնվել շուրջ 300 հյուրեր ոչ միայն Կանադայի տարբեր քաղաքներից, այլև Մ. Նահանգներից։ Ներկաների թվում են եղել Կանադայում ՀՀ նախկին դեսպան, այժմ առևտրի, ծառայությունների ու զբոսաշրջության նախարար Գառնիկ Նանագուլյանը, Մ. Նահանգներում Հայաստանի դեսպան Ռուբեն Շուգարյանը, Լոս Անջելեսում ավագ հյուպատոս Արմեն Բայբուրդյանը, Կանադայի թեմի առաջնորդ Հովնան արք. Տէրտէրյանը, ՌԱԿ Մ. Նահանգների ու Կանադայի Շրջանային վարչության ատենապետ դոկտ. Հարություն Արզումանյանը, Թեքէյան մշակութային միության Մ. Նահանգների և Կանադայի Կենտրոնական վարչության ատենապետ Վարդգես Պալյանը, Հայկական համագումարի նախագահ Հրայր Հովնանյանը և, անշուշտ, շենքի բարերար՝ էր և տիկին Սարգիս Ակոբյանները։ Վերջին 1 միլիոն դոլար է նվիրել Օտտավայի Ռիդո Կանալ թաղամասում գտնվող շենքի գնման համար, որ գտնվում է շուրջ 120 երկրների դեսպանատների հարևանությամբ։ Շենքի կահավորման և նորոգությունների համար, որոնք կավարտվեն առաջիկա հունվարին, «Դեսպանատան բարեկամների ընկերակցությունը», որի ատենապետն է Պոլ Դուզզյանը, նվիրել է հավելյալ 300 հազար դոլար։

Բացման առթիվ բարերար Սարգիս Ակոբյանին հանձնվել է վահանակ՝ Գ. Նանագուլյանի կողմից, և ոսկե մեդալ՝ Հովնան Սրբազանի կողմից։

Նախկին դեսպան Գ. Նանագուլյանն իր ելույթում խոսացել է երևանից հոգասար հայացքով հետևել դեսպանատան աշխատանքներին, ավելացնելով, որ իր տիկինն առաջին որպես դեսպանատան աշխատակից կօգնի իրեն այդ բանն անելու։

ՀՀՇ-ն իշխանության է ձգտում

Սկիզբը էջ 1

Այնուհետև ելույթ ունեցավ տարածքային կառավարման նախարար Գ. Գամազյանը, որը ծանոթացրեց տեղական ինքնակառավարման մարմինների շուրջ առկա և սպասվելիք ենթաօրենսդրական ակտերին։

Եղան նաև այլ ելույթներ։ Արարատ Զուրաբյանը (Երևան, Կենտրոն) սխալ համարեց տեղական ինքնակառավարման մարմինների դերի թերագնահատումը «որոշ քաղաքական գործիչների» կողմից։ Բագրատ Անդրեասյանը (Շենգավիթի համայնքապետ) նշեց, որ «աղքատությունների դեմ պայքարի հարցերով համայնքի ղեկավարը բացարձակ լիազորություններ չունի»։ Ի պատասխան այսօրվա ելույթների, խոսում Հարությունյանը (ԱԺ պատգամավոր) ընդգծեց Տեղական ինքնակառավարման մարմինների մասին ՀՀ օրենքի «հիմնական արժանիքը» և «քաղաքական կարևորությունը», ըստ որի այդ մարմիններն իրենց գործունեությունն իրականացնում են «սեփական լիազորությունների շրջանակներում»։ Հարությունյանը նաև ավելացրեց, որ «տեղական ֆինանսների ծավալորման առումով» լուրջ խնդիր է դրվելու ողջ 97 թ. ընթացքում։ Իսկ ինչ վերաբերում է «աղքատությունների դեմ պայքար» ծավալելուն, ապա, ըստ Հարությունյանի, ինքնակառավարման մարմինների ղեկավարներն այստեղ խնդիր չունեն, քանի որ օրենքով սահմանված կարգով գործում են մունիցիպալ ոստիկանությունները։

Վերջում ելույթ ունեցավ Արա Սահակյանը (ԱԺ փոխնախագահ, ՀՀՇ վարչության անդամ)։ Ողջունելով և շնորհավորելով «տեղական ղեկավարներին» «1000 հոգիանոց մեր բանակին», Ա. Սահակյանը վստահություն հայտնեց, որ «շատ կարճ ժամանակ անց նրանց մեծ մասին» կտեսնենք կառավարությունում, խորհրդարանի կազմում, կենտրոնական իշխանության մարմիններում։ Այնուհետև անդրադառնալով 96 թ. քաղաքական իրադարձություններին (նախագահական և տեղական ընտրություններ, կառավարության կազմի ձևավորում), Արա Սահակյանը նշեց, որ հիշյալ «իրադարձություններից» «առանց նույն իսկ կորցնելով իր ազդեցությունն ու հեղինակությունը, ելել է ՀՀՇ-ն, նրան դառնակցած կուսակցությունները» և այլ։ Այս արժանահիշատակ փաստի արձանագրումից հետո Ա. Սահակյանն անդրադառնալով «անհաջող ընդդիմության» գործունեությանը, նշեց Ազգային համաձայնության միասնական թեկնածուի իրական կարգավիճակն ու դերը, ապա ներկայացրեց «մեր և նրանց» (հմա ՀՀՇ-ի և ընդդիմության) «հիմնական տարբերության» մասին իր դիտարկումները։

Այնուհետև վերադառնալով տեղական ինքնակառավարման ոլորտ, ԱԺ փոխնախագահը գյուղապետերին կոչ արեց ուշադիր լինել մարզկանց նկատմամբ և վստահել նրանց, խորհրդակցել նրանց հետ, աշխատելիս հիշել նաև իրենց մրցակիցներին, հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ «ընտրությունն ավարտվել է ընտրության գիշերը»։

Վերջում Տեր Հուսիկն ընթերցեց հայտարարության տեքստը, որն ընդունվեց ոչ թե քվեարկությամբ, այլ ծափերով։ Հայտարարության տեքստում նշվում է, որ ՀՀՇ հանրապետական խորհուրդը «ելնելով Հայաստանի քաղաքական, հասարակական և տնտեսական կյանքում 1-ին անգամ ներդրվող տեղական ինքնակառավարման համակարգի հաստատման նկատմամբ իր սկզբունքային շահագրգռությունից» և «համոզված լինելով, որ իրական պատասխանատվությամբ օժտված տեղական ինքնակառավարման մարմինների գոյությունը հնարավոր կդարձնի» արդյունավետ կառավարումը, իր կառույցներին կոչ է անում աջակցել «համայնքների նորընտիր ղեկավարներին և ավագանիներին»։ Միաժամանակ հայտարարության մեջ ակնկալվում էր, որ «կառավարությունն անհապաղ միջոցներ կձեռնարկի սեփականության տարանջատման գործընթացի արագացման, համայնքների բյուջեների եկամտի աղբյուրների որոշարկման և ֆինանսատնտեսական ինքնաբավության ապահովման ուղղությամբ»։ ՀՀՇ-ն «նախաձեռնում է Հայաստանի համայնքների ընկերակցության ստեղծումը»։ Այս և նման խնդիրների շուրջ ՀՀՇ-ն «բոլոր կառուցողական ուժերին հրավիրում է համագործակցության»։

Վերջում պետք է նշել, որ «կառուցողական ընդդիմության» դիրքերից հանրապետական խորհրդում հանդես եկողները փորձում էին ինչ-ինչ անհամաձայնություններ, առարկություններ ներկայացնել իշխանության 3 մարմինների հասցեին, սակայն դրանք արվում էին այնքան թույլ, անկամ ձայնով ու ձևակերպումներով, որ կորչում էին դահլիճում առկա մթնոլորտի մեջ։

Ըստ էության պարզ դարձավ, որ ՀՀՇ վերնախավը տեղական ինքնակառավարման ներկայացուցիչների շուրջերով ներկայացնելով իր համակրություններն ու դաշնակիցները, ըստ էության, փորձում է վերադարձնել իր երբեմնի իշխանությունը և ազդեցությունը տեղական լծակների վրա։ ՀՀՇ-ն իշխանության է ձգտում, գիտակցաբար և անգիտակցաբար զգալով, որ 1996 թ. քաղաքական իրողությունների արդյունքում հայտնվել է ժամանակի լուսանցքում։

Չնայած կատարվածին ու հողի սեփականատերերին օժանդակելը, սեփականաշնորհման կարգավիճակից անկախ, հիմնախնդիրները համատեղ լուծելը պրն Մովսիսյանը համարում է նախարարության խնդիրը։ Հանրապետության համախառն արտադրանքի մեջ նախկինում 22 տոկոս բաժին ունեցող գյուղատնտեսության մասնաբաժինը այժմ հասնում է 49 տոկոսի ոչ թե սեփական արտադրանքի ավելացման, այլ մյուս ճյուղերի արտադրանքի պակասելու հաշվին։ Այդուհանդերձ, սա նշանակում է, որ բնագավառը զարգացման հեռանկարներ ունի։ «Զարգացումը չպետք է դիտարկել միայն է, որ դրանք սահմանափակ գործում են։ Բայց հողը պետք է առավելագույնս օգտագործվի։ Հանրապետության հողային ռեսուրսների սակավությունը, կտրտվածությունը, տնտեսությունների մանրատվածությունը, յուրաքանչյուրի գյուղատնտեսական ունենալու անհնարինությունը ինքնին առաջադրում են բազմաների ստեղծման (բաց կամ փակ բաժնետիրական) անհրաժեշտությունը։ Տեխնիկական սակավ միջոցների արդյունավետ օգտագործելուն կնպաստի նաև հանրապետության թեև փոքր, բայց 9 կլիմայական գոտիներ ունեցող տարածքը, որոնց տարբերությունը կազմում է երկու ամիս։ Հետագայում ծնել նաև ցրի գիշերային ու ցերեկային տարբերակված գներ (գիշերային մաչքի գինը կօժանդակի առանձնակի լավվածության հաղթահարմանը)։

«Մինչ կկանգնենք մեր արտադրողների թիկունքին»։ Վ. Մովսիսյանի կարծիքով, անհրաժեշտ է կառավարության մակարդակով միջոցառումներ ձեռնարկել նպաստելով ներքին շուկայում սեփական արտադրանքի իրացմանը։ Ի պատասխան «Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությունը պահանջում է հավասար պայմաններ ստեղծել սեփական արտադրողների և ներմուծողների համար, բայց նրանց ու

«Մենք չենք կարող անվերջ ուրիշի ալյուրով սնվել»

«Պետք է խելքը ալյուրով չարչենք, ալյուրը՝ փող»

Գործարար մարդու տեսանկյունից հայտարարեց ՀՀ գյուղատնտեսության նախարար Վլադիմիր Մովսիսյանը։ Փորձառության իր պաշարը բավարար համարելով 100-րդ օրվան լրանալուն, նա որոշեց հանդիպել լրագրողների հետ ճանաչարհի կեսին, քանի որ տեղեկատվությունը համարում է յուրաքանչյուր ասպարեզի զարգացումը նպաստող ամենակարևոր գործոնը։

Պարենային տեսանկյունից երկրորդ կարևոր գործոնը պարենային պաշտպանվածությունն է։ Ներկրումները չեն կարող երաշխիք լինել արտակարգ իրավիճակների ժամանակ։ Բացառությամբ հացահատիկի և կարտոֆիլի, մնացյալ պարագաներում Հայաստանը կարող է բավարարվել սեփական արտադրությամբ։ Հայաստանի գյուղերում 1 մլն բնակիչ կա, որոնց բացարձակ մեծամասնությունը զբաղվածության խնդիրը լուծում է հողի վրա աշխատելով։ Նախարարության խնդիրն է օգնել օգտագործել այդ ներուժը։

Պետբյուջեին սեփական պարտքը սոցիալական խնդիրների լուծման երաշխիք է։ Աշխատանքի առանձնակի խոչընդոտը ֆինանսական խնդիրներն են։ Արտադրության կազմակերպման շրջանառու միջոցների ներդրվածքը կազմում է շուրջ 28 մլրդ դրամ։ Գյուղատնտեսության ողջ համակարգի պարտքը բյուջեին կազմում է 6 մլրդ դրամ։ Վերջին հարցին պրն նախարարը չափազանց խիստ մոտեցում ունի։ Իր համակարգի մի շարք աշխատակիցների բյուջեի հանդեպ պարտավորությունները չկատարելու համար հեռացրել է։ Նմանապես «կառավարության առջև անմիջապես պատասխան պետք է տա բյուջետային պարտավորությունները չկատարող նախարարը», որովհետև պրն Մովսիսյանը տանել չի կարողանում կենսաթոշակների, նպաստների ուշացումը, բյուջետային աշխատողների վարձատրության ուշացումը։ Առանց բարձրագույն պատասխանատվության առաջխաղացումն անհնարին է։ Միայն հացի արտադրության ձեռնարկություններ (ալրաղաց, գործարան, խանութ) պարտքը բյուջեին կազմում է 1,7 մլրդ, կոնյակագործական պարտքը՝ շուրջ 1,5 մլրդ դրամ։ Պրն նախարարը կրկնեց, որ անտարբեր չի լինելու սեփական պարտքը չվճարողների հանդեպ։ Մյուս կողմից նա կարևորեց ֆինանսավորող ճյուղերի նկատմամբ հենց իր պետբյուջեի պարտավորությունների կատարումը, որտեղ պատասխանատվության պետք է ենթարկվի ֆինանսների նախարարը։ Գյուղատնտեսության համակարգը առայժմ ստացել է համանախ լմ գումարի 50 տոկոսը։

«Հողագործությունը չի կարող զարծել որպես փակ բնատնտեսություն, հողի մշակության մեջ պետք է մնան մարդիկ, ովքեր հասկանում են հողից և շուկայից»։ [illegible]

հողի հետ կշարունակեն աշխատել այն մարդիկ, ովքեր միաժամանակ շուկան են հասկանում։ Այդ ժամանակ տնտեսությունները կխոշորանան և կունենան սեփական տեխնիկա։ Նախարարի կարծիքով «Ագրոգիտասպասարկում» և այլ բազմաթիվ խորհրդատվական ծառայությունների պետք չէ, որ սովորեցնեն գյուղացուն ինչ և ինչպես ցանել «ու բանջարանոցից ավելի լավ գիտի», այլ օգնեն կանխատեսել, կողմնորոշվել, կազմակերպել։ Այստեղ կրկին ամենակարևորը տեղեկատվությունն է, որը կօգնի շուկայում անուր կանգնել։

Հողի շուկայի ոլորտը գործունեության ապահովելու համար չափազանց կարևոր է հողի սեփականության իրավունքի վկայականների հանձնումը, առանց որի չի տրվում վաճառելու իրավունք։ Հանրապետությունում սեփականաշնորհված 410 հազ հա վարելահողի 321 հազար սեփականատերերից միայն 63 հազարն են վկայական ստացել, այսուհետ այդ վկայականները կհանձնվեն ոչ թե գյուղացիների միջոցներով, այլ պետբյուջեից հատկացումների հաշվին։ Գյուղացիական մեծածախ շուկայի ստեղծմանը իր օժանդակությունն է բերում նաև Համաշխարհային բանկը։ Հատկացված 15 մլն դոլարից 11,5-ը կտրվի ընկերությունների, տնտեսությունների ձևավորմանը, 3,5 մլն-ը «Ագրոբանկի» միջոցով կօգտագործվի վարկերի համար, մնացյալը կգործածվի գյուղմթերքներ գնելու և մեծածախ շուկա դուրս բերելու համար։

Գյուղացիական տնտեսությունների զարգացմանը նպաստող կարևոր գործոններից են հողի և ոռոգման ջրի վճարումները։ Գյուղացիներին ամենից հուզող հարցը։ «Այն ժամանակ օրենքներն ընդունելիս եղել են այդ պայմանները։ Այժմ հողահարկի օրենքի մեջ փոփոխությունների կարիք կա։ Կարծում եմ, հարկատեսակը պետք է լինի տարբերակված ըստ կլիմայական և աշխարհագրական գոտիների»։ Նախարարի կարծիքով, չպետք է անտեսել նաև ժողովրդագրական, տնտեսական, կոմունալային ցուցանիշները։ Ժողովրդագրական խնդիրներին առանձնակի անդրադառնալով, Վ. Մովսիսյանը նշեց, որ բնակչության տեղաբաշխման կարգավորման համար պետք է արտոնություններ ստեղծել, քանի որ գյուղական [illegible] [illegible] «Որոշ չի [illegible] Նախարարը [illegible]

Կան պաշտպանելու ուժ, մի՞թե անհրաժեշտ չի՞ մշակվում» մեր հարցին նախարարը հայտնեց, որ մեխանիզմներ մշակվում են, սակայն դժվար է առանց ուժանով կիրառվեն։ Հիմնավորելով դոլլարի օրինակով, նա մատնացույց իր առաջարկը։ Հունիս-սեպտեմբեր ամիսներին անհրաժեշտ է ներմուծվող դոլլարի վրա մաքս դնել, որ այստեղի գյուղացին կարողանա իր բարձրորակ մթերքն իրացնել, զուգահեռ իրացնել վերամշակող արդյունաբերության մեջ։ Ի դեպ, մի քանի տարի առաջ Ճապոնիան Հայաստանից գնում էր տոմատի մածուկ և արտահանում վաճառում 82 երկրների։ Պոմիդորի կոնյակների և բուսական շարքի անմնապարծր որակական ցուցանիշներով «Անահիտ» ապրանքանիշը հետ միասին միջազգային շուկայում պահանջարկ ունեցող բացառիկ մթերք է։ Մնացած ութ ամիսներին, ըստ նախարարի, ներմուծումը պետք է խրախուսել, քանի որ հանրապետության էներգետիկ պայմանները խափանում են ջերմոցային մշակումը։ Ինչ վերաբերում է ալկոհոլային հարկի բարձրացման պատճառով ավելի վատթար վիճակում հայտնված գինեգործությանը, Վ. Մովսիսյանը վստահեցրեց, որ այն չի կործանվի։ Կոնյակը, որ առանձին խնդիր է, նույնպես մտահոգությունների տեղիք է տալիս։ «Մենք կարող ենք արտահանել 1 մլն 250 հազար դեկալիտր կոնյակ, մինչդեռ ընդամենը 180 հազար է դուրս տարվում»։ Հարցի շուրջ որոշ խնդիր եր կլուծվեն հունվարի 17-ին ԱՊՀ երկրների ղեկավարների խորհրդակցության ժամանակ, Մոսկվայում։

Որ գյուղատնտեսության համակարգում սեփականաշնորհված 293 ձեռնարկությունից աշխատում է միայն 77-ը, նաև մեծ մտահոգության առարկա է։ Խոսվեց նաև հանրապետության գյուղացիների մոտ կուտակված 3000 տոննա բրդի մասին, որը նախարարության համաձայնությամբ կգնի Արարատի գորգագործական կոմբինատը։ «Դա կբերի 6 մլն դրամի զուտ եկամուտ»։ Կնքված են նաև արտահանման պայմանագրեր։ Վ. Մովսիսյանը հայտնեց, որ Վ. [illegible] [illegible]

[illegible]

ԱՆԱՀԻՏ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

ԱԶԳ

ՏԱՐԵՎԵՐՋ

ՀԱՅ ԿՅԱՆՔ

Վերջը լավ կլինի

Ընկերաբանական հետազոտությունները հավաստում են, որ մեր ճակատագրի ու արժեքների մասին ունեցած պատկերացումները միանման չեն: Տարբեր խավեր տարբեր կերպ են ընկալում սեփական ազգի բարոյական արժեքները եւ, չնայած դրան՝ հնարավոր է առանձնացնել հայի բարոյական կերպարի որոշ ընդհանրական հատկանիշներ:

Ամանորի նախօրյակին փորձագետների խմբին առաջարկեցի առանձնացնել հայի բարոյական կերպարի այն հատկանիշները, որոնք լայնորեն գործառում են զանգվածային գիտակցության մեջ: Ստորեւ բերվող արժեշարն արտացոլում է տրված պատասխանները՝ ըստ նախապատվության աստիճանի:

Համբերատարություն՝ «Ճակատագրի հարվածները տարել ենք համբերությամբ, հավատացած, որ Աստված ողորմած է»:

Յույս՝ «Երբեմն շաբաթը շուտ է գալիս, քան ուրբաթը»:

Տոկունություն՝ «Ոչ մի բռնակալ չի կարողացել ճնշել ու ընկճել հայ ժողովրդին»:

Զավակապաշտություն՝ «Ոչինչ այնքան թանկ չէ մեր մեջ, որքան զավակապաշտությունը»:

Հայրենասիրություն՝ «Մեզ բաժին հասած կորուստների եւ դրանք հաղթահարելու գնով մեծապես պահպանել ենք մեր սուրբ հայրենիքը»:

Պատմական միասնություն՝ «Բաց սրտով ընդառաջ ենք գնացել ամեն մի նոր խոստումի, այդ թվում քաղաքական, առանց մտածելու, թե որն է մեր ազգային շահը»:

Ընտանեկենտրոն անհատապաշտություն՝ «Սոսկ սեփական շահերով ապրող ընտանիքներից կազմված ազգ ենք»:

Պահպանողականություն՝ «Վախը ամեն մի արմատական փոփոխության նկատմամբ, որը կարող է հիմնախախտել մեր կայունացված կենցաղն ու հոգեբանությունը, մեր էությունն է»:

Համայնավարական ժամանակների կարոտախտ՝ «Կոմունիստների օրոք չէինք ապրում օրվա հացը հայթայթելու անասնացնող մտահոգությամբ»:

Գոյության անիմաստություն՝ «Ներկայումս ոչ կյանք կա, ոչ մահվան շուք»:

Բարոյական երկփեղկվածություն՝ «Հայի գիտակցության մեջ, ինչպես երեկ, այնպես էլ այսօր, սրբակենցաղ մարդու կողքին հաշտ ու խաղաղ ապրում է անտաշ ու բռի հեթանոսը»:

Անվստահություն ազգային ինքնիշխանության նկատմամբ՝ «Բոլոր ժամանակներում եղել ենք խաղալիք մեծ տերությունների ձեռքում»:

Հայի գոյության ողբերգականությունը՝ «Ինչպես անմեղ գառնուկներ մեծապես հայտնվել ենք ճակատագրի որոգայթների մեջ», «Հայի բախտ է»:

Սեփական ճակատագրի նկատմամբ ինքնահեգնանք՝ «Վերջը լավ կլինի»:

Այս արժեշարի վերլուծական դիտարկումից պարզվում է, որ գոյություն չունի հայի համընդգրկուն ու միաժամանակ արժեկերպար: Բազմաշերտ այդ սանդղակի վերին մասը համապատասխանում է հայի ճակատագրի վերաբերյալ տարածված բարոյական պատկերացումներին: Կցանկանայի, նախ եւ առաջ, առանձնացնել հույսի կարեւորությունը, որը հայի հոգեբանության առանցքն է:

Հակառակ անելանելի թվացող պայմանների, զանգվածային հայից երբեք չի լքել ու չի լքում աստվածային բարեփոխության, պայծառ օրվա հույսը: Հիշենք, թեկուզ, ժողովրդի մեջ պահպանված ավանդույթն առ այն, որ Գրիգոր Լուսավորչին տեսիլքով ցույց է տրվել երկնքից առկախ աստվածային կանթեղը Արագած լեռան վրա:

Յույսը հայի համար երբեք էժանագին լավատեսություն չէ, «կորսված դրախտը» վերադարձնելու կամ «ապագայինն» ապավինելու ձգտում: Յույսը հայի համար նաեւ արկածախնդրորեն իրականությունն անտեսելու ձգտում չէ, քանի որ չինծու արմատական դիմակը ոչ այլ ինչ է, քան անհուսության եւ հուսալքության արտահայտություն:

Յույսը մեզ համար եղել է ու կա ակտիվ հոգեվիճակ, անբաժան այն բանական հավատից, որ հույսն ապավինում է ոչ թե ապագային, այլ ներկային՝ դիտելով որպես ապագայի սաղմ:

Հայի համար հույսը մեծապես եղել է ներքուստ երկատված: Պատահական չէ, որ այսօր ժամանակային մի բեւեռում մեզանից ամեն մեկը հարկադրաբար ապրում է բացառապես օրախնդիր հոգսերով՝ «Ի՞նչ վաղվա մասին մտածես, երբ ներկան արդեն իսկ անորոշ է ու մռայլապատ», իսկ մյուս բեւեռում՝ հայը խորհրդածում է ճիշտ այնպես, կարծես թե անմահ է՝ «Ի՞նչ կասեն մեր հետնորդները»: Յոգու մի բեւեռը ընջում է ամեն ինչի նկատմամբ չարացածությամբ, անվստահությամբ, իսկ մյուսը՝ մեծապես հիշում է, որ հայոց պատմությունը լի է նման իրավիճակներով եւ դրանք հաղթահարելու սովորական հերոսությամբ: Քանիցս իրավացի էր վաղամեռիկ հայրս՝ «Հայ լինելը փեշակ ա»:

Գոյապահպանության հրամայականները մեզ ստիպել են հույսը նույնպես հաշվարկել, դարձնել մեր գործնական տոկունության բարոյական չափեզրը, կյանքի պլանավորման արժեհիմքերից մեկը: Այսօր հաճախ գիտակցում ենք մեր ծիգերի ինչ-որ սնանկությունը, անգամ երեւութականությունը, սակայն չենք հրաժարվում մեր կյանքը պլանավորելուց: Խորհրդանշական է, որ որձնականում, մեզանում գերիշխում է կյանքի ոչ թե կարճաժամկետ (օր-շաբաթ-ամիս), այլ երկարաժամկետ (կես տարի) պլանավորումը: Մեզանից շատերն արդեն խորհրդածում են առաջիկա գարնանային հոգսերի մասին: Ի լրումն ասվածի, նկատենք, որ հայի համար հույսն անբաժան է ինքնահեգնանքից, ճակատագրին նետված այդ յուրօրինակ մարտահրավերից՝ «Վերջը լավ կլինի»:

Հայկյան ժառանգական ազատասիրության նվիրյալներից Դերենիկ Դեմիրճյանը դիպուկ է բնութագրել հայի ներքին իրարամերժության խորհուրդը. «Արդյոք մի բան հասկանո՞ւմ եք հայից... թվով գրեթե ամենափոքրն է, տառապանքով՝ ամենամեծը... Ամենից աննպաստն իր երկրի դիրքն է, ինքը ամենից համառ կառչեց նրան... Իր կյանքում երկու բան բնավ չտեսավ. մեկ՝ բախտ, մեկ էլ՝ հուսահատություն: Ինչպե՞ս ճանաչես նրան, ինչպե՞ս չափես: Իր չափը չափազանցն է...»: Եթե խոսքը ոչ թե «չափի», այլ «չափազանցի» մասին է, ապա դա հայի համար արտահայտվում է ամենապարունակ մի բառով՝ «զավակապաշտություն»: Այդ են ապացուցում, նախ եւ առաջ, Մեծ եղեռն վերապրողների հուշերը, թե ինչպես իրենց անմոռանալի ծնողների, եղբայրների ու քույրերի սուրբ հիշատակը հավերժացնելու ձգտումը բազմահազար հայ տառապյալների կյանքին հաղորդել է իմաստ, փրկել խելագարվելուց եւ ինքնասպանությունից: Այսօր էլ մեր զոհերի հիշատակը պահպանելու ձգտումը մեզ դարձնում է հայ, պատասխանատու բարոյական հավաքականության ազգի. ճակատագրի համար Զոհերի հիշատակը մեզ միավորում ու համախմբում է:

Սակայն այսօր զավակապաշտությունը ենթարկվում է լուրջ փորձության: Սերունդների միջեւ կոնֆլիկտը խորացածության շունչ է մեջնում հայ ընտանիք, հիմնախախտում է սերունդները կամրջող բարոյական կամուրջը: Մեծամոլիկ եւ ունայնամիտ քաղաքական կյանքը սպառնում է հասարակությունը վերածել միայնակների ամբոխի: Ոմանք, դրդված կենսապայմանների վատթարացումից, ամենօրյա կյանքը, այդ թվում ընտանեկան, կառուցում են չարացածության ու քաոսի հարթության վրա, ուրիշները փախչում են ընտանիքից, հասարակությունից՝ բոլոր հնարավոր միջոցներով: Իսկ մի զգալի մասը փորձում է վերակառուցել իր վարքը, հարմարեցնել վայրենաբարո շուկայի պահանջներին: Բոլոր դեպքերում նրանք գործում են իրարից անկախ, փոխադարձ անվստահության ու չարացածության պայմաններում: Այժմեական են հնչում Միք. Նալբանդյանի ազդուսանելի խոսքերը. «Ազգի անդամք ամենքյան համարում են յուրյանց անձը մասնավոր, ազգը դարձել է մի վերացականություն եւ այդ է պատճառը, որ ազգի հառաջադիմության սայլը ընկած է մնում ճանապարհի վերա, որովհետեւ ամենայն մարդ մասնավոր համարելով յուրյան, սիրտ չունի մոտենալ եւ ձգել տանել այդ սայլը»:

Թուլանում է բարոյահուզական կապը հայրենիքի, նրա սուրբ ժա-սունքների հետ: Զգալի մասի գիտակցության մեջ «վերածնունդ» են ապրում անցյալի արգահատելի մտակաղապարները. «Հայաստանը՝ անբարեխնամ հայրենիք է» կամ «միայն արտերկրում հայը կարող է հաջողության հասնել» եւ այլն: Հիշում եմ 19-րդ դարի հայ ազատական մտքի փայլուն ներկայացուցիչ Ստ. Նազարյանցի հոգեխռով խոսքերը. «Այս համընդհանուր նավաբեկության մեջ ոչինչ չի մնում մեզ, եթե ոչ ամեն մինիս մի տախտակի վերա լող տալով ջրի մեջ, դեմի ցամաք ելանել մի ծովափում, ուր կարող ենք հերեւ օտարականք օտարների մեջ փոքր ինչ գոնյա մարդկային կյանք վարել»: Միաժամանակ, չեմ կարող չհիշել նաեւ Աբովյանի խոսքերը. «Մարդ, որ իր տանը, իր աշխարհում մուղայթ չի կենա, իր հողի դարդը չգիտենա, մեռնի մի օր առաջ լավ ա, քան սաղ մնա»: Խիստ է ասված, բայց ճիշտ ու արդար է ասված, այն էլ՝ բոլոր ժամանակների համար:

Հիշելով, որ մեր թերությունները մեր բարեմասնությունների շարունակությունն են, կանգ առնենք հայկական անհատապաշտության հիմնահարցի վրա: Նրանք, ովքեր կարծում են, որ «հայերը խիստ անհատապաշտ, անգամ հակահասարակական ազգ են», ելնում են, սովորաբար, այն բանից, որ «պետականության կորուստը, դրա դարավոր ավանդույթները հայերի մեջ ձեւավորել են գոյապահպանության հատուկ մեխանիզմ, որը կոչվում է հայկական անհատապաշտություն»: Որոշ փորձագետների կարծիքով, «հային զրկել իր այդ որակից նշանակում է նրան դարձնել գորշ ու անդեմ էակ» եւ, որ «լինելով անհատապաշտ՝ հայը մեծապես ձգտել է պետական անկախության, բարեկեցության եւ իր իրավունքների ճանաչման»:

Ես կարծում եմ, որ մեր իսկական ազգային շահը բառերով անհատապաշտությունը պարսավելու եւ միասնությունն ու եղբայրությունը փառաբանելու մեջ չէ: Անհրաժեշտ է դրանք իրար հետ զուգակցել: Կարեւոր է, որ ամեն մի հայի անձնական շահը չհակասի ուրիշ հայերի մասնավոր շահերին, ավելին՝ նպաստի դրանց իրականացմանը: Անհատական շահերի փոխներդաշնակեցման ամենաարդյունավետ սոցիալական մեխանիզմներն են, ազատ շուկայական տնտեսությունը իր լիարժեք, այլ ոչ թե մերօրյա ծաղրանկարային տեսքով, եւ ազատական ժողովրդավարական արժեքները եւ դրանց վրա հիմնված հասարակական հաստատությունները: Հենց դրանք ի զորու են հայկական անհատապաշտությունը վերածելու հասարակական առաջադիմության հզոր լծակի:

Ինչ վերաբերում է նրան, որ մենք հայերս «պահպանողական, նորամուծություններից վախեցող ազգ ենք», ապա այդ մասին կարելի է խոսել որոշ վերապահումներով:

Մեր պատմական ճակատագիրը մեզ դարձրել է զգուշավոր, հաշվենկատ ու ողջամիտ, անգամ համակերպվող ու պահպանողական: Պահպանողականությունն ազգային խառնվածք է, աշխարհընկալման եղանակ, որի տարրերն են՝ իներցիան, վախը անակնկալի, անհասանելիի նկատմամբ եւ այլն: Պահպանողականությունը մեր գոյատեւման ու անգամ զարգացման կարեւորագույն եղանակն է: Դրան այսօր գումարվել է, այսպես կոչված, իրավիճակային պահպանողականությունը՝ վախը հեղափոխական ավանգարդիզմի բոլոր դրսեւորումների նկատմամբ, քաղաքական հակառոմանտիզմն ու հակաուտոպիզմը: Փորձագետներից մեկի կարծիքով, «ժամանակակից հայը օգտապաշտ էակ է, նա ձգտում է ստեղծել համապարփակ ազգային տեսություններ, չի մտածում, թե ինչպես երջանկացնի ողջ ազգը: Նա խոցելի չէ քաղաքական խաղերի համար, որովհետեւ ոչ մի քաղաքական գործի չի հավատում: Նա բոլոր քաղաքական հասկացությունները միանգամից փոխում է տնտեսապես հաշվարկելի հարթության վրա»: Իհարկե, մեր պահպանողականությունն ունի նաեւ իր բացասական կողմերը: Զորօրինակ, առ այսօր չենք հաղթահարել «հավատարիմ հպատակի» բարդույթը, ձեռք չենք բերել անհրաժեշտ քաղաքացիական որակներ, չենք սովորել պայքարել մեր իրավունքների համար: Ի դեպ, ներկայիս ներքաղաքական փխրուն կայունությունը, «ստատուս-քվոն» մեծապես պահպանվում է հենց վերը նշված հոգեբանության, քաղաքական խառնվածքի շնորհիվ: Սակայն իշխանությունները պետք է հասկանան, որ քաղաքացիական ակտիվությունը տնտեսական պատասխանատուների գործունեության խավարտը (գարնիրը), նրա արտաքին ժողովրդավարական փայլը չէ: Ընդհակառակը, քաղաքացիական ակտիվությունը ժողովրդավարական պետության պայմանն ու նպատակն է:

Պահպանողական համակերպվողականությունը՝ որպես ազգային խառնվածք եւ հոգեբանություն, ունի եւս մի բացասական կողմ: Խոսքը քաղաքական կարիերիզմի մասին է, որը դարձել է շատ-շատերի կենսահաջողակության միակ փիլիսոփայությունը: Եթե որեւէ մեկին չի հաջողվում իր քաղաքական հովանավորների օգնությամբ իրագործել սեփական կյանքի գերնպատակը, միանգամից հայտնվում է անհաջողակ, չարացած մարդու վիճակում: Հենց այս հողի վրա ազգային կյանքում սկսել է արմատավորվել քաղաքական պատեհապաշտությունը, բանսարկությունները, թունոտ ցեխարձակումները մրցակից հակառակորդների հասցեին:

Քաղաքական այս անբարոյական խաղերի արձագանքը դրսեւորվում է նրանում, որ օրավուր զգացնել է տալիս լայն զանգվածների աճող հիասթափությունը կուսակցություններից, որոնցից շատերն զբաղված են «զուտ քաղաքական» պայքարով, եւ որոնց քիչ է հետաքրքրում, թե այդ պայքարը ինչպես է արտացոլվում մարդկանց ընկերային տրամադրությունների վրա:

Ավարտվող տարին մեզանից ամեն մեկին ներկայացնում է ոչ սովորական անհատական հաշիվ, ոչ սովորական գոյատեւման պահանջ: Կարեւոր է, որպեսզի ոչ միայն մեզանից ամեն մեկը առանձին-առանձին, այլ ողջ ազգը դուրս գա ստեղծված հասարակական փակուղուց:

«Թող այսօր մեր ազնիվ եղբարք յուրյանց մասնավոր առանձնական ախտերը վեհանձնությամբ զոհ բերելով հայրենիքի սուրբ սեղանի վերա, դառնան մի կամք, մի հոգի, մի սիրտ, եւ ամեն մինը, ինչով կարող են, շինության նյութ մոտ բերեն հայկական ավերակ տունը նորոգելու ու պայծառազարդելու համար» (Ստ. Նազարյանց):

ԱՐՏՈՒՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԵՐԳԻԾԱՆՔ

Ճանապարհ

«Աջերն ու ձախերը Հայաստանում» շարքից

- Պարոն Առաքելյան, ուղի՞ղ եք, ձա՞խ, թե՞ աջ:
- Ուղիղ աջ:

Ճատրակ

Նույն շարքից

- Ես ո՞ւր, նախկին բարեկամ:
- Գնամ, ասում եմ, նոր Երեւանյան աղարանքներով մի քիչ հիանամ:
- Գնա, ի՞նչ անես, բայց մրցանակներ շահելուց առաջ նոր Երեւանի մուրացկաններին ոտնատակ չանես:

Կանոն

- Պարոն Տեր-Գրիգորյան, թույլ տվեք ձեզ անկեղծորեն հավաստել, որ ձեր ամենայն հեռուստաելույթը, ինչպես ձեր բոլոր հավաստումները կառավարական են, արժանանում է ձեր բարձր ու անող ճակատին վայել ընդունելության: Եվ թույլ տվեք իմանալ, թե ինչո՞ւ եք ձեր ամեն հեռուստաելույթի ավարտի վերջում նշում ձեր նախորդ երեկոյան կարդացած նամակները:
- Անմ: Ինչպես ցերեկը չի կարելի ասել, թե ահա խիղճ ինչ է [illegible] գիշերը գիշեր եւ ժամանակը ժամանակ, ես էլ չեմ կարող ասել, թե այդ բանն ինչու եմ անում: Մենք նախորդ անգամ համաձայնել էինք «Ազգի»... կարծեմ:
- Նոյեմբերի 21-ի համարում:

Ֆիզիկա բոլորի համար

- Պարոն Շահնազարյան, ճի՞շտ է, որ դուք չնայած ձեր երբեմնի բարձրագույն պաշտոններին, բոլորովի՞ն, բոլորովի՞ն ազդեցություն չունեք նախագահի վրա:
- Այո: Իսկ այ, պարոն Զոհրաբյանը (որ առաջինն է դա նկատել) ցանկացել է դաշի մի լուրջ մարդու, որ [illegible] Հրանտ [illegible] ազդեցություն ունի իր վրա: Բայց, ասում են, Հրանտը թույլ չի տվել:

Բարեխառնություն

- Պարոն Խաչեյան, դուք ա՞ջ եք, թե՞ ձախ:
- Ինչպե՞ս կարող եմ ես ձախ լինել, իմանալով որ մեր նախագահն աջ է: Եվ ինչպե՞ս կարող եմ ես աջ լինել, իմանալով որ մեծ Լեռնադաշտն [illegible] ձախողված է եղել:

Հայկական էլիզ

«Շարժեր» շարքից

- Պարոն, ո՞վ է աշխարհի ամենամեծ գրողը: Հոմերո՞սը, Կեսա՞րը, Շեքսպի՞րը, ե՞ս, թե՞ Դանթեն: Նա [illegible]

(Ծափահարություններ)

Եվ մնում են Կեսարը, Հոմերոսը, Շեքսպիրը, Միլտոնը եւ Դանթեն: Ո՞վ է մնում սրանցից:

- Ձեմանյանում Պասակյանը:
- Այդ ինչպե՞ս:
- Այնպես, որ ես էլ երկրորդ եմ:
- Ուղղում եմ ասել, երկրորդն էլ է հայ:
- Այո, բայց նրան դուք չեք ճանաչում:
- Ո՞վ Հայոց շարժե՞ր:
- Այդ ի՞նչ եք է ընկալական:
- «Ըստ ժամանակին [illegible]» [illegible]

Հայկական առածվածք

Сила не спит

Զուգադրում

Պետք է վախենալ ոչ թե մահից, այլ փոքր կյանքից: ԲՐԵԽՏ

Նա համաձայն է իր ողջ կյանքը [illegible], միայն թե խուսափի մահից:

ԿԱՐՅՈՒՆ [illegible]

ԱԶԳ

միջազգային

Ռուսաստանում, բացահայտորեն, դեռեւս վրա չի հասնի երկար սպասված շրջադարձը դեպի լավը։ Չափից ավելի շատ պայթուցիկ նյութ է կուտակվել, որը պարբերաբար կբռնկվի մերթ այստեղ, մերթ այնտեղ զրկելով նորմալ կամ, ինչպես հիմա ընդունված է ասել, կայուն զարգացման ռեժիմի անցնելու հնարավորությունից։ Դրան ամենից առաջ կխանգարեն երկրի տնտեսության մեջ առաջացած հսկայական «սեւ անցքերը», որ ներծծվում է ողջ կանխիկ ու փոխառած կապիտալը, նվազագույնի հասցնելով ներդրումներն արտադրության ոլորտում։

Դրանցից մեկը կապիտալի արտահոսքը կամ փախուստն է դեպի ար...

Պետությունը լիակատար պատասխանատվություն է կրում ապաշնորհ ձեւով իրականացված սեփականաշնորհման համար, որը հանգեցրել է լիովին կենսունակ շատ ու շատ ձեռնարկությունների կաթվածի։ Գլխավորն այն է, որ մարդիկ, սովոր լինելով պետությանը դիմել իրենց [illegible] ունեն տնտեսությունների վրա, եւ երբ նրանց զրկում են մի կեսը հացից, մեղավոր են համարում ոչ թե տնօրենին, բաժնետիրական ընկերության նախագահին կամ ձեռնարկատիրոջը, այլ կառավարությանը։ Հնարավոր է, այս պաշտոնյաները կփոխվեն, սակայն հոգեբանությունն, ինչպես հայտնի է, կայուն կատեգորիա է, եւ մեկ տարվա ընթացքում մարդիկ չեն կարող հետ...

...րասներու»։ Նրանց էլ հանձնվեցին կառավարման սանձերը։ 1996-ին համարյա արդեն կորցրած նախագահական բազկաթոռը վերադարձրին նորաբույս ֆինանսական մագնատները, եւ նրանց էլ հանձնվեց կառավարման մանդատը։ «Ֆայնենշըլ թայմսի» հեղինակների կարծիքով, Ռուսաստանում իշխանությունն այժմ պատկանում է բանկիրների «յոթնյակին», իրենց քաղաքական առաջնորդ Անատոլի Չուբայսի գլխավորությամբ։ Ա. Բերեզովսկու նշանակումը պետական բարձր պաշտոնում հավաստեց, որ Ռուսաստանը թեւակոխում է իշխանության եւ կապիտալի միջեւ որոշակի դաշինքի հաստատման փուլը։

Այդպիսի քաղաքական կարգը ... սպառնալի չափեր, եւ այդժամ Ելցինը, համաձայն իր նախասիրած մարտավարության, կձգտի լիցքաթափել իրադրությունը, հեռացնելով Չուբայսին ու բանկիրներին, ղեկը հանձնելով արդյունաբերողներին ու նրանց քաղաքական ներկայացուցչին։ Այդպիսին կարող է լինել նույնիսկ գեներալ Լեբեդը։

Կարող է թվալ, թե այս կանխագուշակման մեջ տեղ չի գտել թվացյալ զորեղ ձախ ընդդիմությունը։ Գործելով փոքր-ինչ պասսիվ, բայց բավականաչափ զգուշ, շնորհիվ առաջին հերթին իր առաջնորդ Գ. Զյուգանովի, նա կարողացավ կանխել պառակտումը, ինչը սովորաբար վրա է հասնում ընտրություններում անհաջողությունից...

...ամբողջովին նսեմացրել է «արեւմտյան քաղաքական բլոկը»։ Վաշինգտոնը, ոչինչ ենթադրել, ձգտելու է ամրապնդել Խորհրդային Միության փլուզումից հետո առաջացած իր համար ձեռնտու միջազգային կարգը, ըստ հնարավորին հաստատագրելով այն եւ խոչընդոտելով ինչ-որ լուրջ փոփոխությունները։ Այդ հայեցակետից Քլինթոնի մտահոգությունների գլխավոր առարկան կլինի Ասիա-խաղաղօվկիանոսյան տարածաշրջանը, որ արդեն որվագծվում է երկրորդ գերտերության [illegible] տեղին հավակնող [illegible]։

Չինաստանը քաղաքական առումով առայժմ իրեն բավական համեստ է պահում, ինչը արդեն իսկ...

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ի՞նչ սպասել 1997 թվականից

Ապագան միշտ անակնկալներ է թաքցնում։ Ոչ ոք չի կարող վստահորեն կանխագուշակել, թե մոլորակի ո՞ր կետում կբռնկվեն հերթական զինված հակամարտությունները, տեղի կունենան հեղաշրջումներն ու հեղափոխությունները, արդեն չխոսելով տարերային աղետների, վթարների, ահաբեկչական գործողությունների մասին։ Բայց մեզ 20-րդ հարյուրամյակի վերջին ապրողներիս դրանցով չես զարմացնի։ Ուստի համակերպվենք այն մտքի հետ, ինչ անկարելի է գուշակել եւ մտածենք այն իրադարձությունների մասին, որոնք ամենայն հավանականությամբ տեղի կունենան։ Եվ այսպես, ի՞նչ բերք կտան այն սերմերը, որ ցանվել են վերջին տարիներին։

...տատանման։ Նյութական միջոցների տերերը, որ դրանք ձեռք են բերել կասկածելի, ավելի շատ պարզապես հանցավոր ճանապարհով, ձգտում են հուսալիորեն թաքցնել ունեցածը, ամեն տարի արտասահմանյան բանկեր փոխադրելով, ըստ գնահատման, հաշվարկների 15-20 միլիարդ դոլար։ Այդպիսով Ռուսաստանը կարծես թե Արեւմուտքին վերադարձնում է Միջազգային արժութային հիմնադրամի եւ ֆինանսական այլ կազմակերպությունների կողմից իրեն տրամադրված վարկերը։ Նա հիշեցնում է պատռված գրպաններով բաճկոն հագած մարդու. որքան շատ է այդ գրպանները ոսկի եւ տարադրամ լցվում, այնքան ավելի շատ են դրանք կորչում։ Իսկ գրպանները «կարկատելու» համար անհրաժեշտ է կատարելագործել օրենքները, սանձահարել հանցագործությունների աճը, կայունացնել քաղաքական իրավիճակը եւ բարեփոխել հարկային համակարգը, հայրենական արտադրության եւ գյուղատնտեսության մեջ կապիտալներ ներդնելը դարձնել հրապուրիչ։ Այդ ամենը սկզբունքորեն իրականանալի է, բայց, իհարկե, միայն ոչ 1997 թվականի ընթացքում։

Հաջորդ «անցքը» Չեչնիան է։ Անհնազանդ Իչկերիայի դեմ պատերազմը Ռուսաստանին, որը զինադադարներով, արժեցավ 25-30 միլիարդ դոլար, իսկ խաղաղությունը, ինչպես այժմ ակնհայտ է դառնում, ավելի թանկ է նստելու։

Այժմ ոմանք պնդում են այդ հանրապետության տնտեսության վերականգնումը շաղկապել նրա կարգավիճակի սահմանմանը. կհամաձայնե՞ն չեչենները մնալ ռուսական պետության կազմում, կզիջենք վերականգնմանը, կցանկանան լինել անկա՞խ՝ թող դրա համար իրենք հոգան։ Ոմանք էլ պնդում են, թե Ռուսաստանն ամեն պարագայում պարտավոր է փոխհատուցել քանդված զանգվածների եւ ձեռնարկությունների, բնակարանների, ենթակառուցվածքների ավերումների հետեւանքով հասցված վնասը։ Իսկ առայժմ երկու կողմերն էլ միանգամայն խելամտորեն նշում են, թե Ռուսաստանը տնտեսության ու հասկանալի [illegible] վերականգնման գործում իր մասնակցությամբ միայն կկարողանա ազդել տրամադրությունների եւ քաղաքական գործընթացների վրա հօգուտ Դաշնության կազմում հանրապետության մնալուն։

Սակայն Ռուսաստանի տնտեսության [illegible] անկառավարելի, աշխատավարձերի վճարումների կես տարի եւ երբեմն ավելի մեծ ժամկետներով ձգձգումն է։ Դա բացառիկ երեւույթ է, այդպիսի բան չեն տեսել ոչ կապիտալիստական, ոչ էլ սոցիալիստական տնտեսակարգերը։ Եվ պատճառն այն է, որ Ռուսաստանը [illegible] մեկից մյուսին անցման շրջանում...

...վարժվել այն ամենից, ինչին սովորել են 70 տարի, մի քանի սերունդ շարունակ։

Անցնող տարում կառավարությունն ամրապնդված եղավ լավից-վատից ծածկել ոչ միայն «բյուջետայիններին», այլեւ «ոչ բյուջետայինների» պարտքերը, որոնցից առաջինի Ելցինի վերընտրությունը նախագահի պաշտոնում։ Նոր տարում նա հարկադրված կլինի անել նույնը գործադուլների, հացադուլների եւ քաղաքացիական անհնազանդության համընդհանուր քաղաքական ցույցերի սպառնալիքների ճնշման տակ։

Պատմությունից, ինչպես եւ սեփական փորձից մենք գիտենք, որ ինչքան էլ կյանքը ծանր լինի, դրությունն անելանելի չի թվում, երբ մարդիկ վստահում են իշխանություններին, տեսնում են, որ կառավարողները գործում են ճիշտ ուղղությամբ, ինչը դրական փոփոխությունների հույս է ներշնչում։ Սակայն Ռուսաստանը հենց առանց այս կարեւոր գործոնի է մուտք գործում 1997 թվական։ Իշխանությունը կիսակաթվածահար վիճակում է։ Ընդամենը, երկու [illegible] եւ երկուսն էլ, ավաղ, «քայլում են» դեպի նոր տարի։ Նրանցից առաջինը նախագահի ռեժիմի հիվանդությունն է, որը առավել խորանում է նրա իշխանատենչ բնավորության եւ իր լիազորությունները թեկուզ մի հատիկ ժամով մեկ ուրիշին փոխանցելու հնարավորության հանդեպ հիվանդագին վախի պատճառով։ Քանի որ այդ լիազորությունները ըստ Սահմանադրության, անսահմանափակ են, իսկ վարչապետը [illegible] սարսափ է ապրում իշխանության բռնազավթման մեջ մեղադրվելուց, պետության մեջ գործերն առաջ են գնում կրիայի քայլերով։

Հակառակ պաշտոնական հայտարարությունների հավաստիացումների, այն ամենը, ինչ պետության մեջ կարող է վատանալ, վատանում է։ Իսկ նախագահի սրտի հաջող վիրահատությունը (Աստված տա) առողջություն չի խոստանում [illegible] ... անելու։ Քանի որ փոխել նա չի կարող, իսկ [illegible] ...

...գործնականում ոչ մի տեղ երկարատեւությամբ աչքի չի ընկել թիգնե մի տարբեր թեւերը ներկայացնող խմբավորումների միջեւ անվերջ մրցակցության հետեւանքով։ Վերջ ի վերջո նրանք զալիս են այն եզրակացության, որ նախապատվելի է ոչ թե իմենությունը կերպով քաղաքական կյանքի առաջաբեմ դուրս գալ, այլ սեփական շահերի պաշտպանության ապահովումը քաղաքական լոբբիի միջոցով։ Ռուսաստանը դրանից դեռ հեռու է, հակառակը, թեժանում են ճակատամարտերը ֆինանսական առավելապես կոմպրադորային եւ արդյունաբերական կապիտալի եւ, այնուամենայնիվ, մեծամասամբ հայրենական կապիտալի միջեւ։ Վերջինս ոտնահարված է կուսակցում, այրվում է անցած տարում իր կրած նվաստացումների համար վրեժ լուծելու ցանկությունից։ Դրա համար համառ պայքար կարծում եմ, սարերի հետեւում չէ, զուգե թե վրա կհասնի արդեն այս գարնանը։

Բանն այն է, որ վերընտրվելուց հետո Ելցինն արդեն այն չափով չի զգում բանկիրների հիշյալ խմբի աջակցության կարիքը, որքան առաջ։ Ընդհակառակը, նրանց մեծամասնության իշխանությունների եւ ցինի համար կդառնա բեռ, քանի որ ժողովրդական զգացմունքները դա ընկալում է իբրեւ ծառայություն օտար շահերին։ Արդյունաբերական կապիտալը, չնայած բանկերի մասին նրա հետ իր հաշիվներն ունի, այնուամենայնիվ, ավելի մոտ է հարազատ բնակչին, ավելի զգայուն է ազգային շահերի եւ սոցիալական պահանջմունքների նկատմամբ։ Հատկապես ծնունդ ընդունած ամեն խուսափելիորեն սպասվող դժգոհության աճը կարող է ընդունել...

կռվելուց հետո եւ հավաստեց սեփական ուղղակիներին քաղաքական միջոցների գործադրմամբ հասնելու իր պաշտպանականությունը։ Սակայն դրա համար որոշակի հնարավորություններ, համենայն դեպս տեւական ապագայում, ծայրահեղ դեպքում նոր տարում, առայժմ չեն երեւում։ Կոմունիստները, իրենց առնելով, չեն պատրաստվում հեղափոխություն անել։ Իսկ օրինական ճանապարհով ռեժիմի փոփոխության հնարավորություններ կառուցման առկա նախագահի հեռանալու դեպքում։ Նորմալ պայմաններում ոչ մի անսովոր բան չէր լինի, եթե նախագահ Ելցինի «զուգընկերը» լիներ վարչապետ Զյուգանովը, իբրեւ խորհրդարանական մեծամասնության առաջնորդ։ Բայց հիմա այդպիսի բան պատկերացնելու համար շատ հարուստ երեւակայությամբ պետք է օժտված լինել։

1997 թվականին նոր քաղաքական շրջափուլ կսկսվի նաեւ Քլինթոնի համար։ Հայտնի է, որ ԱՄՆ-ում նախագահական երկրորդ ընտրաշրջանը իր էական առանձնահատկությունն ունի։ Սահմանելով իր կյանքի համաժողովրդական պաշտոնում ծառայելու համար եւ իր քաղաքական ընդդիմախոսներին ամենանվազ մեծ պարտություն, պետության ղեկավարն սովորաբար ձգտում է որքան կարելի է ավելի լրիվ իրագործել իր գաղափարները հետո թողնել պատմության մեջ։ Ու հետ թողնել Քլինթոնն ունի՞ Ռուզվելտի «նոր կուրսի», Քենեդու «նոր բնագծերի», Ռեյգանի «ռեյգանոմիկայի» պես ինչ-որ բան։ Մինչեւ այժմ նրա քաղաքական վարկը նույնացվում էր հակաաահաբեկչական «առողջ բանականության քաղաքականության» հետ, սոցիալական ապահովության, հատկապես առողջապահության բարեփոխությամբ։ Բայց պատմության մեջ հետք թողնելու համար դա բավականին քիչ է։ Իսկ ինչ-որ «նոր բնագծերի» համար երկրի ներքին կյանքում հավանականության պայմաններ են այժմ արդեն պատմական չկա։

Ամենից ավելի հավանական է, որ Քլինթոնի կարգախոսը առաջիկա տարիներին կլինի «փոփոխվող աշխարհում ամերիկյան ղեկավարություն ապահովելը կոնկրետ գխան»։ Դրա անհրաժեշտ վկայությունը կարող է համարվել այն փաստը, որ նրա վարչակազմի «ներքին» նախարարները գործնականում անձեռնմխելի են մնում այն դեպքում, երբ նախագահը գրեթե համարժեք չէ նրա կուսակցած սնեկ(?) ...

...համարժեք չէ նրա կուտակած տնտեսական հզորությանը։ Բայց կարելի է չկասկածել, որ վաղ թե ուշ Պեկինը կդրսեւորի միջազգային ազդեցության իր բաժինը, ինչը համապատասխան լինի նրա իրական ներուժին։ Սկզբում խոսք կլինի Տայվանի եւ Հարավ-արեւելյան Ասիայի մերձակա տարածքների մասին։ Բայց դրանով անշուշտ բանը չի վերջանա։ Երբ ԱՄՆ-ը շարունակի դեպի Արեւելք ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման անխոհեմ քաղաքականությունը, դրանով իսկ մերձեցնելով ռուսներին, գործը կարող է շուտ գալ դեպի Պեկինի եւ Մոսկվայի միջեւ ռազմավարական դաշինքի ստեղծմանը։

Ընդհանուր առմամբ, աշխարհում բոլորի համար էլ վատ կլինի, երբ 21-րդ դար տեղափոխվի 20-րդի ամենավատթար ժառանգությունը՝ մեծ տերությունների աշխարհաքաղաքական խաղերը, համաշխարհային գերիշխանության համար նրանց մրցակցությունը եւ իբրեւ դրա անխուսափելի հետեւանք սպառազինությունների մրցավազքը, համաշխարհային պատերազմի աճող վտանգը։ Ընդհանուր ուժերով սա՝ գլոբալ հիմնախնդիրները լուծելու հնարավորությունների կորուստ... Այդպիսի հեռանկարին հակակշիռ է հանդիսանալու Միավորված ազգերի կազմակերպության ուժեղացումը, այս միջազգային համաժողովում որոշումների ընդունման կոլեկտիվությունն ու ժողովրդավարությունը։ Շատ ցանկալի կլիներ, որպեսզի 1997 թվականին վերջապես իրականացվեր ՄԱԿ-ի երկար սպասված բարեփոխումը, որը ենթադրում է Անվտանգության խորհրդի ընդլայնումը ի հաշիվ Հնդկաստանի, Ճապոնիայի, Գերմանիայի, գուցե Բրազիլիայի եւ Եգիպտոսի, անվտանգության եվրոպական ու ասիական խորհուրդների ստեղծում, ՄԱԿ-ի մշտական խաղաղապահ ուժերի ձեւավորում եւ այլն եւ այլն։

Քիչ հույս կա, թե եկող տարում կհաջողվի կարգավորել զինված բախումներ ունեցող հակամարտությունները (Վրաստան-Աբխազիա, Ադրբեջան-Ղարաբաղ-Հայաստան, Պաղեստին-Իսրայել եւ այլն)։ Տա Աստված, որ դրանք նորից չբռնկվեն։

Չի հաջողվի խուսափել ահաբեկչական գործողություններից, քանի որ միջազգային համագործակցությունը դրա դեմ ձեռնարկվող միջոցառումներն առայժմ համարժեք չեն այդ սպառնալիքին։

Տնտեսական համագործակցությունը զարգանալու է, եւ [illegible] կլինի իբրեւ [illegible] կայուն միջոց։

Ինչեւէ, Շնորհավոր ձեզ Նոր տարի, հարգելի ընթերցողներ։

ԳԵՈՐԳԻ ՇԱՀՆԱԶԱՐՈՎ
Ռուսաստանի ԳԱ խորհրդի անդամ
(հատուկ «Ազգի» համար)

ԱԶԳ

Մշակույթ

Բիենալեի բացումը տեղի ունեցավ օտարային կից գալերեայում, որն ամենամեծն էր եւ որտեղ ներկայացված էր եգիպտական արվեստը։ Բացի այդ, 7 սարքեր արդեն էլ կար, իսկ Հայաստանինն տրված էր Զամալեկի Fine Art Education College-ի (Գեղեցիկ արվեստների կրթության կենտրոնի) նրանք, ովքեր կազմակերպել էին նաեւ նորաձեւական այն ցուցադրությունների ներկայացուցիչները, որոնց երկիրը ներկայացնող կար նաեւ ժյուրիի կազմում»։ Մրցանակ ստանալ-չստանալու փաստը, արվեստագետների անձով, այնքան էլ մտահոգիչ չէ, որքան «բիլբորդ»-ի չունենալու խնդիրը։ Մյուս երկրների առանձնահատուկ բարձր է։ Օրական եռեքի 500 հոգի գալիս է այդ ցուցասրահ, եւ վատ չէր լինի, որ հետաքրքրվողները հնարավորություն ունենային Հայաստանի արվեստը ներկայացնող պատկերագիրք ձեռք բերել։ Առիթ է «Մշակույթի նոր նախարարի օրոք, կարծում եմ, կլուծվեր այս խնդիրը», ասում է Արամ

Հայաստանի «համեստ» ներկայությունն Եգիպտոսի բիենալեում

Դեկտեմբերի 15-ին Կահիրեում բացվեց արվեստի 6-րդ միջազգային բիենալեն, որ ներառում է գեղանկար, քանդակ, գրաֆիկա։ Հայաստանը 8 տարվա պատմություն ունեցող այս բիենալեին մասնակցում էր առաջին անգամ, իսկ մայիսին ներկայացել էր խեցեգործության թվով 3-րդ բիենալեում։ Եգիպտոսի նախագահ Հոսնի Մուբարակը նպատակ ունի աշխուժացնել երկրի մշակութային կյանքը, եւ անցկացվող բիենալեները հնարավորություն են ընձեռում նախ 2 տարին մեկ ներկայացնել սեփական արվեստը, ապա կապեր ստեղծել աշխարհի տարբեր երկրների հետ։ Հայաստանցի 4 արվեստագետ Արամ Իսաբեկյանը, Արա Հայթայանը, Սամվել Համբարձումյանը եւ Ալեքսանդր Ալեքսիկյանը մասնակցեց այդ բիենալեին 1-ական աշխատանքով։ Թեեւ մրցանակները, ըստ տարիների արդյունքի, տրվում են միայն հյուրընկալող երկրի արվեստագետներին (ինչը, մեղմ ասած, զարմանալի է) եւ բնականաբար հայ արվեստագետները որեւէ պարգեւի չեն արժանացել, բայց իրենց իսկ գնահատմամբ, մասնակցությունն անձնական հետաքրքիր էր, նաեւ կարեւոր։

սրահը, ուր ցուցահեռ ներկայացվում էր նաեւ Թունիսի եւ Ջահրեինի արվեստը, պատկանում է գեղանկարիչ Արա Հայթայանին։ Նրա ասելով, Հայաստանի դերը բիենալեում ինչ-որ տեղ ներկայացուցչական է եղել՝ 4 արվեստագետի (2 գեղանկարիչ Արա Հայթայան, Արամ Իսաբեկյան, մեկ քանդակագործ Ալեքսանդր Ալեքսիկյան, 1 գրաֆիկ Սամվել Համբարձումյան) մասնակցություն թունիսցի 1 եւ զահրեինցի 2 արվեստագետի կողքին։ Ի դեպ, ԱՄՆ-ն էլ 1 արվեստագետով է ներկայացված եղել։ Թեմատիկ սահմանափակում չի եղել։ Բայց [illegible] մշակույթի նախարարության դիտարանում ուղարկված տեղեկագրում նշված են եղել պայմանները (սահմանափակ թվով մասնակից, որոշակի քանակությամբ գործ, ստեղծագործության չափերը չպետք է մեծ լինեն 1 մետրից, մերկ կին չպետք է լինի)։ «Այնտեղ դրսեւորվեց, որ նման սահմանափակումներ չկան։ Շատ երկրներ ստեղծագործությունների մեծ քանակ են ներկայացրել։ Մեզ ասացին, եթե դուք էլ ավելի շատ ներկայացնեիք, միգուցե մրցանակ շահեիք», ասում է Արա Հայթայանը։ «Աշխարհի ոչ մի երկրում այդպիսի բիենալե չի լինի, որտեղ այդքան շատ արաբական երկիր մասնակցի», ասում է Արամ Իսաբեկյանը։ Մեզ ասում էին, որ նկարներում մերկ կին չպետք է լինի։ Տեղում պարզվեց, որ մենք «ամենահամեստ» ձեւով ենք ներկայացել։ Ամենատարբեր այլանդակություն կար. եվրոպական, ամերիկյան արվեստի կապկում, ավանդականորեն ցածր աշխատանքներ»։ Արա Հայթայանը «օրինաչափություն» է նկատել մրցանակաբաշխության մեջ. «Սակայն

Արամ Իսաբեկյան, Սամվել Համբարձումյան, Ալեքսանդր Ալեքսիկյան, Արա Հայթայան

վեստագետները ֆինանսական դժվարություն չեն ունեցել, հոգացել է դեսպանությունը։ Իսկ հայ արվեստագետները սեփական միջոցներով են իրենց մասնակցությունը ապահովել։ «Ինչ-որ տեղ նվաստացնող էր ոչ միայն այն հանգամանքը, որ ապրում էինք ոչ բանի հյուրանոցում, այլեւ այն, որ մեր նկարները շրջանակ էլ չունեին», ասում են նրանք։ Կիպրոսի մշակույթի նախարարությունը, որ ներկայացրել էր 3 նկարչի, հրաշալի պատկերագիրք էլ էր տպագրել, որը յուրաքանչյուր այցելուի բաժանվում էր, պատմում է Արամը, իսկ մենք մեր անհատական փոքրիկ պատկերագրքերն էինք դրել մի անկյունում, որ երկիր ամբողջական համակարգով չէր կարող ներկայացնել»։

Ի դեպ, այնտեղ, որտեղ ցուցադրվում են հայ նկարիչները, դահլիճի դուռը բեռն փչում է, բայց այցելուների հաճախելիության առումով Իսաբեկյանը, եւ այդպիսես դեսպանական հովանավորություն կլինի նման ձեռնարկների ժամանակ»։

Պրն Իսաբեկյանի ասելով, արվեստագետի համար անհրաժեշտ էր լինել Եգիպտոսի նման մի երկրում, որի մշակութային արժեքների մասին միայն լսել կամ կարդացել ենք։ «Այդ հարստությունները տեսնել չէինք կարողանա, եթե չլիներ Եգիպտոսում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատունը, որի յուրաքանչյուր աշխատակից մեզ օգտակար էր հոգատարությամբ», ընդգծեց Արամ Իսաբեկյանը։

Կահիրեում անցկացվող արվեստի բիենալեն դեռ շարունակվում է։ Մնում է ակնկալել, որ մեր երկիրը ներկայացնող 4 արվեստագետների ստեղծագործությունների միջոցով Հայաստան աշխարհը հետաքրքիր կդառնա արվեստի երկրպագուների համար։

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Հունվարյան հիշարժան օրացույց

Գառզու (Գառնիկ Զուլումյան, ծն. 1.1.1907)– ֆրանսահայ գեղանկարիչ, 90-ամյակը։

Հովհաննես Թեւոսյան (4.1.1902–30.3.1958)– պետական եւ կուսակցական գործիչ, 95-ամյակը։

Սուրբ Ծնունդ եւ Աստվածահայտնություն (6.1)։

Ալեքսանդր Սկրյաբին (6.1.1872–27.4.1915)– ռուս կոմպոզիտոր, 125-ամյակը։

Կարեն [illegible] (ծն. 6.1.1927)– [illegible], 70-ամյակը։

Սերգեյ [illegible] (7.1.1902–1950)– [illegible] գործիչ, 95-ամյակը։

[illegible] (11.1.1897–4.11.1971)– [illegible], 100-ամյակը։

Առաքել Առաքելյան (13.1.1887–5.5.1980)– բանաստեղծ, գրականագետ, 110-ամյակը։

Սեմյոն Տյան-Շանսկի (14.1.1827–1914)– ռուս գիտնական, աշխարհագրագետ եւ ճանապարհորդ, 170-ամյակը։

Ժան Բատիստ Մոլիեր (15.1.1622–17.2.1673)– ֆրանսիացի դրամատուրգ, 375-ամյակը։

Նիկոլայ Ժուկովսկի (17.1.1847–17.3.1921)– ռուս գիտնական, ռուսական ավիացիայի հայրը, 150-ամյակը։

[illegible] (21.1.1907–30.4.1975)– դերասանուհի, 90-ամյակը։

[illegible] (22.1.1922–19.3.1986)– գրականագետ, 75-ամյակը։

Արաբ Շամիլով (23.1.1897–29.6.1978)– քուրդ գրող, 100-ամյակը։

Նորայր Միսակյան (25.1.1907–2.3.1966)– [illegible], 90-ամյակը։

Յուրի Երզնկյան (26.1.1922–23.12.1996)– կինոռեժիսոր, 75-ամյակը։

Գաբրիել Սունդուկյանի անվան թատրոն (26.1.1922)– հիմնադրման 75-ամյակը։

Սերգեյ Կորոլյով (30.12.1907–14.1.1966)– ռուս գիտնական, հրթիռա-տիեզերական համակարգերի կոնստրուկտոր, 90-ամյակը։

Ֆրանց Շուբերտ (31.1.1797–19.11.1828)– ավստրիացի կոմպոզիտոր, 200-ամյակը։

Կազմեց
ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Վերանորոգվեց 130-ամյա դպրոցի շենքը

Երեկ Հայաստանի սոցիալական ներդրումների հիմնադրամի (ՀՍՆՀ) ջանքերով շահագործվեց Քանաքեռի խաչատուր Աբովյան թիվ 84 միջնակարգ դպրոցի վերանորոգված շենքը 130-ամյա դպրոցի ներկայիս քառահարկ շենքը, որ կառուցվել է 1962-ին, տարիներ շարունակ մասնակի հարդարման է ենթարկվել։ ՀՍՆՀ-ի վերանորոգման ծրագիրը 51 հազար 775 ամերիկյան դոլար է արժեցել, որի ինը տոկոսը ներդրել է դպրոցի ծնողական եւ ուսուցչական համայնքը։ Հուլիսին սկսված շինարարական աշխատանքն իրականացրել է «Հարություն» ՍՊԸ։ Հիմնադրամը, որի խնդիրն է աջակցել երկրի սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածքի վերականգնմանը, համայնքների ձեւավորմանն ու զարգացմանը, նրանց ամենասուր սոցիալական խնդիրների լուծմանը, այս տարի վերանորոգել է 8 դպրոց Երեւանում, իսկ հանրապետությունում դրանց թիվը հասնում է 23-ի։ Աղեսի գոտում ՀՍՆՀ ոչ միայն վերանորոգում, այլեւ դպրոց է կառուցում։

«Այսօրվա դպրոցն ուշադրության կարիք ունի»», ողջույնի խոսքում ասաց թիվ 84 դպրոցի տնօրեն տրն Գյուլումյանը։ Բոլոր ելույթ ունեցողները՝ ծնողների, ուսուցիչների, աշակերտների ողջույնի եւ երախտիքի խոսքը լսելուց հետո համոզվում ես, որ դա, ի դեպ, միայն շենքին չի վերաբերում։ Աշակերտների անգլերենով ողջույնի խոսք, որ երեւի Համաշխարհային բանկի ներկայացուցիչների համար էր նախատեսված, բայց որոնք չկային, եւ անգիր արած տեքստը հրամցվեց հայերին, ճոռոմ դարձվածքներ, հերթապահ բառեր, արհեստական կեցվածք... Ափսոս չե՞նք մենք, ե՞րբ ենք մոտենալու բնականին։

ՆՈՐ ՀԱՃԸՆ

Համերգ բարեգործական ճաշարանում

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Նոր Հաճընի «Սաթֆիր» ձեռնարկության բանվորական ճաշարանը մեկն է այն 6 նմանօրինակ հաստատություններից, որոնք հովանավորվում են Հայ առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ-ի Արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդի կողմից՝ գործակցությամբ Սան Ֆրանցիսկոյի «Հայաստանի բարեկամներ» կազմակերպության։ Դրանցում օրական տաք կերակուր է տրվում ընդհանուր առմամբ շուրջ 900 կարիքավորների։ Մասնավորապես, Նոր Հաճնի բարեգործական ճաշարանի մշտական այցելուների թիվը 230 է՝ հիմնականում ծերեր, նաեւ երեխաներ փախստականների ընտանիքներից։

Ինչպես հայտնեցին ՀՕՖ-ի լրատվական կենտրոնից, օրերս այստեղ կայացավ ամանորյա համերգ՝ սիրված դերասաններ Հայկուհի Խուդավերդյանի, Վլադիմիր Աբաջյանի, Գարիկ Ղազարյանի, ինչպես նաեւ մանկական «Ալգորիթմ» խմբի մասնակցությամբ։ Համերգին ներկա էին Հայ օգնության ֆոնդի եւ տեղական իշխանության մարմինների ներկայացուցիչներ։

Բացվեց Ֆրեդի Մերկյուրիի հուշարձանը

Շվեյցարիայի Մոնթրե քաղաքում վերջերս բացվեց «Քուին» խմբի հանրահայտ երգիչ Ֆրեդի Մերկյուրիի արձանը, որը մահացել է 1991-ին։ Չեխ քանդակագործ Իռենա Սեդլեցկայի քանդակած այդ արձանը պատրաստվել է խմբի երաժիշտների եւ Ֆրեդիի բարեկամների, այդ թվում նաեւ օպերային հռչակավոր երգչուհի Մոնսերատ Կաբալյեի հանգանակած միջոցներով։ Վերջինս լուսանկարում պատկերված է Ֆրեդիի ծնողների հետ հուշարձանի բացման արարողության պահին։

ԱՍՍՈՇԻԵՅԹԵԴ ՓՐԵՍ

Ինչ կպատմի Ձմեռ պապը՝ տոնածառի հանդեսին

Ամանորն առանց Ձմեռ պապի, առանց նվերների, առանց հեքիաթի հերոսների չի լինում, գոնե երեխաների համար դա այդպես է։ Ինչքան էլ Նոր տարվա գիշերը մահճակալի կողքից կախված գուլպայի մեջ նվերների առատություն լինի, կամ ինչքան էլ դպրոցական ծննդյան արձակուրդը հրաշալի երկարի, միեւնույն է՝ առանց թատերական ներկայացման, առանց Ձար ու Բարի հերոսների կռվի, առանց Ձմեռ պապի ու Ձյունանուշի՝ բեմում գտնվող գոյության, տոնը թերի կլինի։

Համազգայինի թատրոնը ամանորյա հանդեսը Կարմիր գլխարկի պատմությամբ է լցնում, Դրամատիկականը՝ «Եվ թող լինի այն, ինչ լինելու է. կախարդված երազներ» ոճով, Պատանի հանդիսատեսի թատրոնը՝ «Ձարեկի արկածներով», Պարոնյան թատրոնը՝ «Ամանորյա խրախճանքով»։

Մնում է հուսալ, որ բեմում անմահ բան չի հրամցվի, եւ հեքիաթ եւ իրականություն՝ մանուկ կլինի՝ առանց խաղաֆականության մուրի։

Մարզական

ԸՄԲՇԱՄԱՐՏ

Արմեն Նազարյան. «Հաղթել էի ազգիս համար»

Օլիմպիական չեմպիոնը 1996 թվի անվիճելի դափնեկիրն է

Ինչպես արդեն հայտնել ենք, հանրապետության մարզական լրագրողների հարցման արդյունքների համաձայն, 1996 թ. Հայաստանի լավագույն մարզիկ է ճանաչվել հունա-հռոմեական ոճի ըմբիշ, մինչեւ 52 կգ քաշային կարգում Ատլանտայի օլիմպիական խաղերի չեմպիոն Արմեն Նազարյանը: Երեքս ամենամեծ եզրակացության հանգեց նաեւ Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեն: Այսպիսով, Արմեն Նազարյանը անվիճելիորեն լավագույնն է: Ձեր ուշադրությանն ենք ներկայացնում օլիմպիական չեմպիոնի եւ նրա մարզիկի հետ հարցազրույցը, որը անցկացրել ենք օգոստոսյան շոգ օրերին, երբ հայկական պատվիրակությունը նոր էր ժամանել հեռավոր Ատլանտայից: Փորձենք վերադառնալ ամառային այն խենթ օրերը, երբ ազգովի մինչեւ ուշ գիշեր չէինք հեռանում հեռուստացույցից, հուսալով որեւէ լուր իմանալ մեր մարզիկների ելույթների մասին: Ո՞րն է գնահատում, լսելով ռուս հեռուստամեկնաբանին, որը ծանրամարտի մրցումները լուսաբանելիս կարծես փորձելով սփոփել մեր ծանրորդների անհաջող ելույթները, հայտնեց, որ հարեւան մարզադահլիճում Արմեն Նազարյանը հաղթել է հունա-հռոմեական ըմբշամարտի մրցումներում:

ՀՐԱՅՐ ՆԱԶԱՐՅԱՆ

Երեկ

– Արմեն, ի՞նչն օգնեց գերնել բոլոր մրցակիցներին:

– Ճիշտն ասած, արդեն չորս տարի նախապատրաստվում էի խաղամյակի կարեւորագույն ստուգատեսին: Մրցագործ եմ եղել աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնություններում, մասնակցել տարբեր միջազգային մրցաշարերի: Այդ ընթացքում ստուգում էի սխալներս, հղկում եւ կատարելագործում տարբեր հնարքներ: Մի խոսքով, Օլիմպոսի գագաթին հասա երկարատեւ եւ համառ մարզումների շնորհիվ:

– Գուցե ասե՞ր, թե որոնք են մեր մյուս ըմբիշների ձախողման պատճառները:

– Դժվարանում եմ ասել: Ես ցավում եմ թիմակիցներիս անհաջողության համար: Երեւի նրանց չհաջողվեց հոգեբանորեն ավելի լավ նախապատրաստվել օլիմպիական գոտեմարտերին կամ չուս ընտելանալ տեղի պայմաններին: Ամեն դեպքում, կարծում եմ, այդ հարցին ճիշտ կպատասխանեն նրանք: Իսկ տղերքը անկասկած վարպետությամբ է գերել: Այսօր ծախողվեցին, վաղը կարող են հայտնվել ամենավերեւում եւ ապացուցել, որ անհաջողությունը պատահական էր:

– Իսկ քո հաղթանակներով արդեն մեկին ինչ-որ բան փորձո՞ւմ էիր ապացուցել:

– Ոչ, ես այդպիսի խնդիր չունեի: Եթե ապացուցելու կարիք կար, ապա միայն ինձ ինձ, քանի որ աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնություններում զբաղեցրել էի երկրորդ տեղը: Այժմ ես կրկին վերագտա վստահությունը ուժերիս նկատմամբ եւ ապացուցեցի, որ իմ քաշային կարգում լավագույնն եմ: Բացի այդ, իմ առջեւ նպատակ էի դրել դառնալ օլիմպիական չեմպիոն եւ իրականացրի այն: Միաժամանակ ինձ հաջողվեց նաեւ ռուսաց լեզուն բարելավել ֆիննական դրույթները: Կարծում եմ, սա եւս երկրորդական խնդիր չէ, քանի որ մարզական կյանքը շատ կարճ է: Ինչպես ցույց է տալիս փորձը, մեր երկրում չեմպիոններն ավելի մեծ ապագա բավական հետո դժվարությամբ են պատվավորում իրենց հետագա կյանքը: Ես փորձեցի ապացուցել նաեւ, որ կարող եմ մասնագիտությամբ դրամ վաստակել:

– Եզրափակչի ճանապարհին ստիպված էիր մի քանի «հայկական արգելքներ» հաղթահարել: Ինչպիսի՞ն էին հարաբերությունները նախկին թիմակիցներիդ հետ:

– Ընդհանրապես մրցումների ժամանակ յուրաքանչյուր մարզիկ անկախ ազգությունից, պայքարում է այն երկրի մարզական պատվի համար, որը ներկայացնում է: Նրանք էլ էին հայ, ես էլ: Բայց ես ներկայացնում էի Հայաստանը եւ պետք է հաղթեի: Գոտեմարտի ժամանակ ոչ մի բան չէինք փոխանակում, սակայն մրցումից ավարտից հետո գրկախառնվում էինք, հարցնում միմյանց մասին: Չէ՞ որ կյանքում մենք մոտ ընկերներ ենք մնում: Իսկ ռուսաստանցի Սամվել Դանիելյանը կիսաեզրափակչի մենամարտից հետո, հենց մրցագորգի վրա շնորհավորեց իմ հաղթանակը եւ իրեն սփոփելով ասաց. Иначе быть не может.

– Եվ, այնուամենայնիվ, ո՞րն էր Ատլանտայի ամենադժվար գոտեմարտը:

– Ամենադժվարը հենց Ս. Դանիելյանի դեմ մենամարտն էր: Բայց դա էլ հիմա երազ է թվում: (Ծիծաղում է):

– Ինչպե՞ս դասավորվեց վճռական «մարտը» ամերիկացի ըմբիշի հետ:

– Մրցակիցս մեծ օժանդակություն էր ստանում: Մարզադահլիճը թվում էր, թե որ է կոտրվի հանդիսատեսների «Յու-էս-էյ» կոչերից: Սակայն, վստահ էի, որ կհաղթեմ:

– Ի՞նչ էիր զգում, երբ արդեն պատվո պատվանդանի ամենաբարձր աստիճանին էիր կանգնած:

– Մեծ հպարտություն ծնողներիս եւ ընկերներիս համար եւ... կարոտ հայրենիքի հանդեպ: Հազիվ էի զսպում արցունքներս:

Իր սանի հոգեվիճակը եւ ուրախությունը կիսում է նաեւ հանրապետության վաստակավոր մարզիչ Ռոբերտ Ասրյանը: Նա, սակայն, ավելացրեց, որ Արմենի անհաջողությունը գոտեպատասխանատվության կլիներ:

– Իսկ ինչի՞ վրա էիք հիմնական ուշադրությունը դարձնում նախապատրաստական փուլում:

– Դա մասնագիտական հարց է: Արմենը գոտեմարտելու ուրույն ոճ ունի: Նա շեշտը դնում է արագության եւ ճարպկության վրա: Նրա ամենասիրած հնարքը մեծ շառավիղով հետադարձ բռնվածքով արտակարգում զգալի է, որը հազվադեպ է մեր օրերում օգտագործվում:

– Ի՞նչ է զգում մարզիչը, երբ իր սանը դառնում է օլիմպիական չեմպիոն:

– Դա դժվար է բառերով նկարագրել: Երբ հնչում է քո երկրի հիմնը, երբ դիտում է իր ձեռքերով կառուցված հիասթափ շենքը, կամ էլ ուրախությունը, որը դիտում է իր «արվեստի գլուխգործոցը»: Չէ՞ որ Օլիմպոսի գագաթը յուրաքանչյուր մարզչի եւ մարզիկի բաղձալի նվաճումն է...

Այսօր

– Արմեն, օլիմպիադայից հետո լքեցիր Հայաստանը եւ բավական հաջող ելույթներ ունեցար բուլղարական «Լիտեքս» ակումբի կազմում, Եվրոպայի ակումբների գավաթի խաղարկությունում: Դա սկսեց բազմաթիվ բամբասանքների առիթ: Որո՞նք էին մեկնելուդ դրդապատճառները:

– Գիտեք, Հայաստանում առանձնապես ուշադրություն չդարձվեց առաջատար մարզիկներին: Առաջին 10-15 օրից հետո հաղթանակի ոգեւորությունն անցավ եւ մենք կրկին մոռացության մատնվեցինք: Ճիշտ է, հաղթանակի համար որոշ դրամական պարգեւ ստացա, սակայն հարկավոր էր պահպանել միջազգային մրցափորձը, լինել լավ մարզավիճակում: Ինչո՞ւ չէ, կարելի է նաեւ դրամ վաստակել: Իսկ հանրապետությունում առայժմ չկան արհեստավարժ ակումբներ, որոնց կազմում հանդես գալով մարզիկը կարող է լիովին ապահովել իրեն:

– Հնարավո՞ր է, որ ընդմիշտ հեռանաս Հայաստանից եւ հանդես գաս օտար պետության հավաքականում:

– Չգիտեմ, դեռ չեմ որոշել:

Իսկ ինչպե՞ս է այժմ իր սանի հաղթանակը գնահատում մարզիչ Ռոբերտ Ասրյանը, որին ուղղեցինք հարցը:

– Ես մնում եմ այն կարծիքին, որ Արմենի հաղթանակը նաեւ բոլոր հայերի հաղթանակն է: Սակայն, միայն հայրենասիրությամբ շատ առաջ չես գնա: Տաղանդավոր մարզիկներին պետք է ստեղծել նոր նվաճումների, ինչը մեր երկրում չի կատարվում: Արհեստավարժ ակումբներ գոյություն չունեն, այսինքն, բացակայում է դրամ վաստակելու հնարավորությունը: Աջակցություն եւս չկա: Այսպիսի պայմաններում մարզիկները կարող են սպառվել: Վերջ ի վերջո նրանք ուղղակի կարող են հեռանալ հայրենիքից: Ունենք տաղանդավոր տղաներ, որոնք, սակայն, հայտնվելով բանակում, «կորչում են»: Կարծում եմ, ժամանակն է, որ առանձնացնել մարզիկներին բանակից, կառավարման մարզի եւ մասնագետների հոգատարությամբ կատարելագործել վարպետությունը: Գործերի դրվածքը չփոխելու դեպքում մի քանի տարի հետո ընդհանրապես ազգային հավաքական չենք ունենա: Մարզիկները կարող են հավասար պայմաններ ներկայացնել հանրապետությունը, երիտասարդական եւ պատանեկան առաջնություններում, սակայն մինչեւ ազգային հավաքական «չեն հասնի»: Հուսով եմ, որ մեր սպորտի ղեկավարները պետական մտածելակերպով կլուծեն այս դժվար խնդիրը:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

Հոգեբանական պատրաստություն, որ «ոսկու» գին ունի

Տարվա հերոսներից է նաեւ ազատ ոճի ըմբշամարտի մինչեւ 48 կգ քաշային կարգում օլիմպիական փոխչեմպիոն Արմեն Մկրտչյանը: Հետաքրքիր է, թե նա ինչպես է գնահատում իր ելույթները անցնող մրցաշրջանում:

– Արմեն, ինչո՞ւ քեզ չհաջողվեց հաղթել Ատլանտայում:

– Ես արդեն բազմիցս վերլուծել եմ Ատլանտայի մրցագորգում անցկացված գոտեմարտերս: Գտնում եմ, որ վճռական պահին զիջեցի հոգեբանորեն, քանզի կորեացի ըմբիշից ավելի լավ մարզավիճակում էի: Կարող եմ ասել, որ մինչեւ եզրափակիչ ամեն ինչ ընթանում էր նախատեսված հունով: Սակայն, ի՞նչ կատարվեց եզրափակչում, դժվարանում եմ ասել:

– Թեեւ 1996 թվականի գլխավոր մեկնարկը օլիմպիական խաղերն էին, բայց միայն դրանով չսահմանափակվեցին մարզական միջոցառումները: Ընդհանրապես, ինչպե՞ս ես ամփոփում տարին, գնահատում այն:

– Իմ համար այն լավ դասավորվեց: Մարզիկներ կան, որ երազում են մասնակցել օլիմպիադային: Ինձ հաջողվեց առաջին փորձից արծաթե պարգեւի արժանանալ: Բացի այդ, Եվրոպայի առաջնությունում եւս փոխչեմպիոն դարձա:

– Ինչո՞վ ես զբաղված ներկայումս:

– Արդեն ամանորյա տոներից հետո կնախապատրաստվեմ աշխարհի եւ Եվրոպայի առաջնություններին: Մի փոքր խնդիր կա կապված քաշիս հետ, քանի որ ազատ ոճի ըմբշամարտում տեղի է ունենում քաշային կարգերի փոփոխություն: Եթե նախկինում մասնակցում էի մինչեւ 48 կգ քաշային կարգի մրցումներին, ապա այժմ ստիպված եմ ավելացնել մարմնիս կշիռը: Այսուհետ, մրցումներն անցկացվելու են սկսած 54 կգ քաշային կարգից: Պետք է աշխատեմ ավելացնել ֆիզիկական տվյալներս:

– Ի՞նչ ես կարծում, ազատ ոճի ըմբշամարտը կարելի՞ է նաեւ ինտելեկտուալ մարզաձեւ համարել:

– Թող այնպիսի տպավորություն չստեղծվի, որ երբ գոտեմարտը սաստանակ ըմբիշն ազատ է իր գործողություններում, ապա մտածելն ավելորդ է: Ընդհակառակը, ազատ ոճի ըմբշամարտը բարդ մարզաձեւ է: Կան բազմաթիվ հնարքներ, որոնք ճիշտ կատարելու համար հարկավոր է սկզբում ուղեղով ընկալել դրանք: Անշուշտ, առաջին դիրքում պետք է լինեն ֆիզիկական տվյալները, բայց ուղեղը եւս պետք է աշխատի:

– Արմեն, հետաքրքիր է, օլիմպիական խաղերի եզրափակիչում մարզիկը ընդունակ է ծանծել, թե այդ պահին բոլոր հնարավորությունները բնորոշ ինքնուրույնության զգացվում են, կամ էլ չեն ստացվում:

– Իմ փորձից կարող եմ ասել, որ նախընտրելի է վճռական պահին ամեն դեպքում, պատրաստ լինել հաղթանակի: Սա ընդհանուր հոգեվիճակի խնդիր է: Բայց, դա հետո է ասել եւ հաջողությունը այնպես գալիս է նման պահերի: Բոլոր դրվագներն արել եմ, դա չհաջողվեց: Կարծում եմ, դա հաղթելու վերջնական սխալն ինձ պետք չէր խանգարում մրցումների ընթացքում:

– Անշուշտ, հաջող ելույթներում իրենց նախշական ներդրումն ունեն նաեւ մարզիչները: Ի՞նչ կասես նրանց մասին:

– Մինչեւ 1993 թվականը մարզվել եմ Ռազմիկ Կարապետյանի ղեկավարությամբ: Հենց նրա օգնությամբ եմ ծանոթացել ըմբշամարտի այբուբենին: Շատ երախտապարտ եմ նրան: Ցավոք, նա անժամանակ հեռացավ կյանքից:

Մարզվել եմ նաեւ Ձմեր Բաբայանի մոտ, որը նույնպես մեծ դեր է խաղացել իմ մարզական կենսագրությունում: Կուզենայի քերմ խոսքեր ասել նաեւ ազատ ոճի ըմբշամարտի Հայաստանի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Հրանտ Եսոյանի մասին: Մարզիչ լինելը դեռ հեշտ չէ: Մարզիչը ոչ միայն ուսուցիչ է, այլեւ մտերիմ բարեկամ: Ամենաառաջինը նա է կիսում քեզ հետ պարտության դառնությունը եւ հաղթանակի բերկրանքը:

ՖՐԱՆՍԻԱ

Հայ ձյուդոյիստները լավ հանդես եկան Ֆրանսիայում

Սպորտվարչության լրատվական ծառայությունից տեղեկացանք, որ օրերս Ֆրանսիայի Էքս-ան-Պրովանս քաղաքում կայացած ձյուդոյի երիտասարդական եւ պատանեկան միջազգային ներկայացուցչական մրցաշարում հաջող հանդես եկան մեր հանրապետության պատվիրակները: Հայ մարզիկները հաջող մրցակցություն կազմեցին մոտ 50 երկրների 840 հասակակիցներին:

Պատանիների մրցավեճում, մինչեւ 50 կգ քաշային կարգում հաղթեց երեւանցի Ղազարոս Գրիգորյանը: Մարզիչ Դավիթ Խիթարյանի սանը իրեն հիանալի դրսեւորեց Ֆրանսիայի տասամիում, գերազանցելով բոլոր մրցակիցներին: Մինչեւ 65 կգ քաշային կարգում 5-րդ հորիզոնականը զբաղեցրեց նորհամբերցի Գեղամ Եղյանը: Երիտասարդների պայքարում 3-րդ մրցանակին արժանացավ երեւանցի Լեւոն Գալստյանը:

Ավելացնենք, որ հայ մարզիկները ջերմ ընդունելության արժանացան տեղի հայ համայնքի կողմից, ստացան մարզագգեստներ: Հիշարժան էր նաեւ քաղաքի հայկական սրահոկայանով նրանց ելույթները: Մի խոսքով, մրցաշարը տղաներին ոչ միայն օգնեց մրցափորձ ձեռք բերել եւ բարձրացնել վարպետությունը, այլեւ մոտիկից շփվել տարբեր երկրների իրենց հասակակիցների հետ:

Հունվարը հարուստ կլինի մրցումներով

ԵՐԵՎԱՆ, 27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի մարզիկների համար հունվարը ակտիվ նախապատրաստության եւ մրցումների ամիս է լինելու: Հունվարի 15-ին երեւանից Մեծնգալ կմեկնի թենիսի տղամարդկանց հավաքականը, որը, ինչպես հայտնեցին թենիսի ֆեդերացիայում, հանդես կգա Դեյվիսի գավաթի ընտրական մրցաշարում: Ի տարբերություն այս տարվա մայիսյան նմանատիպ մրցաշարի, թիմը այս անգամ ելույթ կունենա նոր կազմով: Հունվարի 9-ից Հայաստանի լեռնադահուկորդներ Արսեն, Սերյան եւ Արթուր Հարությունյանները մեկնելու են Ֆրանսիա, որտեղ մինչեւ ամսվա վերջ կնախապատրաստվելու են աշխարհի առաջնությանը, որը մեկնարկելու է փետրվարի սկզբին Իտալիայի Սեստրիերե քաղաքում: Հայաստանի գեղասահորդներ Էդգար Գրիգորյանը, Մերի Մանուկյանը (կամ Ալեն Կամբարձումյանը) նախապատրաստվում են հունվարի 15-ին Փարիզում մեկնարկող Եվրոպայի առաջնությանը: Փարիզում նրանց կմիանա նաեւ Կոկինոնա-Ռիգրան Վ. Սալթյան զույգը, որը ներկայումս արտերկրում է եւ մարզվում է ԱՄՆ-ում: Փոխ-ֆոկուս կոչարքի 1997 թվականի փետրվարին Սոնղակլեթ եւ Սենյ Կասյանների կայանալիք երիտասարդական օլիմպիական օրերին եւ ամփոփումային մասնակցող Հայաստանի բոլոր մարզիկների անունները:

ԱԶԳ

օրվա հետքերով

ԾՈՒԼԻ ՏԱՐԻ

1997-ը աշխատանքի տարի է, իսկ աշխատանքը գեղեցկացնում է մարդուն

Մի քանի օր հետո կսկսվի նոր 1997 թվականը, և Առնետի տարուն կփոխարինի Ցուլի տարին։ Ճիշտ է, վերջին տարիների ամանորյա բարեմաղթանքները և ակնկալիքները հիմնականում խորհրդանշական բնույթ ունեն, քանի որ ժողովրդի մեծ մասի համար զուրկ են նյութական հիմքից, սակայն, այնուամենայնիվ, ամեն ամանորից առաջ փորձում ենք կռահել, թե ինչպիսին կլինի մեզ համար եկող տարին, և քանի որ գուշակ չենք, պատասխանը փնտրում ենք... բախտացույցում։

Այսպես, Առնետի տարին, ըստ արևելյան բախտացույցի, խոստանում էր բարենպաստ լինել խնայողությունների, դահածոյացման, ապառիկ գնումների, փոխառությունների, ներդրումների համար։ Քաղաքականության ասպարեզում կանխատեսվում էին անսպասելի զարգացումներ, մեղադրանքներ, դատապարտում։ «Տնտեսական» ոլորտը մի կողմ թողնելով, հիշենք 96-ի քաղաքական վայրիվերումները։ Առնետյանների շարքը, թերևս, սկսվեց ընդդիմության աննախադեպ համախմբումից, որքան էլ վերջինս անարժեք որակվեր։ Ինչքան անսպասելի էր Պարույր Հայրիկյանի «ձիու քայլը», որն իր թեկնածությունը զիջեց ընդդիմության թեկնածու Վազգեն Մանուկյանին, ինչը բացարձակապես անհավանական էր թվում շատերին։ Իսկ ժողովրդի մի կարևոր մասի հավաքվելը ընդդիմության շո՞ւրջը։ Անսպասելի չէ՞ր, որ Ազատության հրապարակը կրկին համախմբեց հազարավոր մարդկանց՝ բողոքի ու հույսի պոռթկումներից։ Անսպասելի չէի՞ն ընտրությունների արդյունքները, դրանց անհասկանալի «մակընթացությունները», անսպասելի ցուցարարների անհամբերության և վրդովմունքի ուժային արտահայտությունը և ԱԺ շենքի գրավումը։ ԱԺ պատգամավորների «ծեծկռտուքը» պատկառելի բռնությունը դատապարտող խորհրդարանային նիստում։ Առնետի տարին դեռ շարունակվում է, և պատկերացնու՞մ եք, թե որքան անսպասելի կլինի, եթե ուղիղ երկու տարի առաջ՝ 1994-ի դեկտեմբերի 28-ի հանրապետության նախագահը կասեցնի իր իսկ որոշումը։

Անցնող տարին հարուստ էր և մեղադրանքներով. ընդդիմությունը իշխանություններին առավել քան երբևէ մեղադրեց «լեգիտիմացրկման» ոչ մանկական հիվանդության, ընտրությունների արդյունքների զանգվածային կեղծիքների մեջ, իշխանությունները ընդդիմությանը վերագրեցին հազար ու մի հանցանքներ, ներառյալ պետական հեղաշրջման փորձը։

Ի՞նչ է պատրաստում մեզ համար 1997 թվականը Ցուլի տարին։ Ցուլը դիմացկուն է, սակայն ոչ գործնական, համառ է, ազնիվ, բայց անկանխատեսելի, ավելի լավ է չգայրացնել նրան։ Ցուլի տարին սերմանքի, ծանր աշխատանքի տարի է։ Բարենպաստ է գյուղատնտեսության համար. գյուղացին կարող է հանգիստ քնել, նա ապահովագրված է բնության արհավիրքներից։ Քաղաքական կյանքում հնարավոր է բռնատիրության հաստատում, պահպանողականները կհաղթեն։ Տարին նպաստավոր է Ցուլի (1961 թ.+12 n, n=1, 2...), Կատվի (1956), Աքլորի (1957), դժվար Վագրի (1962), Օձի (1965), Այծի (1967) և Շան (1958) տարում ծնվածների համար։ Մյուսները չեն շահի, բայց և չեն տառապի Ցուլի ճանկերից։

Այնպես որ, զինվենք համբերությամբ և պատրաստվենք աշխատանքային սխրանքների, միաժամանակ մաղթելով... հեռու մնալ բռնության ասպերից։

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՄԻ ՔԱՆԻ ՀԱԶԱՐ ՏՈՆՆԱ ԲԱՐՁՐՈՐԱԿ ԲՈՒՍԱԿԱՆ ՅՈՒՂ

ԱՄՔՈՐ-ին (Միավորված մեթոդիստների օգնության կոմիտե) Ամերիկյան մարդասիրական օգնության ոչ կառավարական կազմակերպությանը տրամադրվել է մի քանի հազար տոննա ամերիկյան բուսական յուղ, որը պետք է վաճառվի շուկայական գներով, հայ մեծածախ գնորդների միջոցով։ Բուսական յուղը նվիրաբերել է ԱՄՔՈՐ-ի Միացյալ Նահանգների գյուղատնտեսության նախարարության կողմից գրավոր համաձայնությամբ, որի վաճառքից ստացված միջոցները պետք է օգտագործվեն Հայաստանի գյուղատնտեսության և առողջապահության մասնավոր հատվածների զարգացման համար։ Ապրանքը կհասնի Հայաստան 1997 թ.-ին հունվարի երկրորդ կեսին։

Մեծածախ գնորդները տեղյակ կպահվեն վաճառքի պայմաններին և աճուրդակարգին։

Հասցեն՝ ՀՀ 375033 Երևան, Հ. Հակոբյանի նրբանցք 1, տ. 19, ԱՄՔՈՐ-ի գրասենյակ

Հեռ. 22-15-05, 27-16-50, ֆաքս 151-894

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆԸ ՎԱՃԱՌՈՒՄ Է

0,85x2 մետր չափի ալյումինե ցիֆերներ։
1 հատի գինը՝ 3800 դրամ։
ՀԱՍՑԵՆ՝ ԳՐԻԲՈՅԵԴՈՎԻ 60, ՀԵՌ.՝ 23-71-76

Վաճառվում է

երկու սենյականոց բնակարան Նորքի V զանգվածում։
Հեռ. 64-36-60

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

3 սենյականոց բնակարան, ավտոտնակով, Արաբկիր թաղամասում։
ՀԵՌԱԽՈՍՆԵՐ՝ 25-11-87, 58-18-41

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բնակարան 5 հարկանի քարե շենքի 1-ին հարկում, Դեմիրճյան 17 շենք։
Հեռախոսներ՝ 58-18-41, 52-30-56

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ընդունվում են ֆեների և միքսերների կապիտալ վերանորոգման պատվերներ։
ՀԵՌ.՝ 22-15-74

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով և երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ)։ Կա նաև մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի։

Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

FULBRIGHT SCHOLAR PROGRAM

APPLICATIONS ARE NOW BEING ACCEPTED FOR THE 1997/98 FULBRIGHT SCHOLAR PROGRAM. CANDIDATES MUST POSSESS A DOCTORAL DEGREE (OR EQUIVALENT PROFESSIONAL TRAINING AND EXPERIENCE) AND ENGLISH PROFICIENCY SUFFICIENT TO CONDUCT RESEARCH OR TO LECTURE IN THE UNITED STATES.

CANDIDATES WILL BE CONSIDERED IN THE FOLLOWING FIELDS:

1. POLITICAL SCIENCE, INTERNATIONAL RELATIONS, AND LAW

2. AMERICAN STUDIES (HISTORY, LITERATURE, SOCIETY OR CULTURE OF THE UNITED STATES)

APPLICATION FORMS MAY BE OBTAINED FROM THE USIS OFFICE AT THE US EMBASSY, MARSHAL BAGHRAMIAN 18 OR THE IREX OFFICE, AT THE UNION OF ARMENIAN ARCHITECTS, MARSHAL BAGHRAMIAN 17, 2ND FLOOR.

FOR FUTURE INFORMATION OR TO SUBMIT APPLICATIONS, PLEASE CONTACT THE USIS OFFICE AT 52-46-61, OR IREX AT 56-12-15.

APPLICATION DEADLINE IS JANUARY 31, 1997

«ԱՅԱՔՍ»

ՖԻՐՄԱՆ ՁԵԶ ՀԱՄԱՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ Է ԱՄԱՆՈՐՅԱ ՏՈՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱԳԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԻՊՐՈՍ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 21-ԻՑ ՀՈՒՆՎԱՐԻ 4-Ը ԵՎ
ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 28-ԻՑ ՀՈՒՆՎԱՐԻ 4-Ը

**** հյուրանոցներ բոլոր հարմարություններով
Հրաշալի Միջերկրական ծովափ
հանելի ժամանց բոլոր տարիքների համար

ԱՄԵՆ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ «ԱՅԱՔՍ»-Ը ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ Է

ՀԱԼԵՊ-ԲԵՅՐՈՒԹ

7-օրյա հանգիստ, որտեղ դուք կապահովվեք բարձրակարգ հյուրանոցներով, սնունդ 2 անգամ

Ֆիրման ձեզ ցանկանում է հաճելի ժամանց և շահավետ գնումներ

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ Փ. 43/ա ՀԵՌ. 538845, 531575

«Լիմուզիններ», «Ֆորդ» միկրոավտոբուս և այլ մեքենաներ

ցանկացած պահին, ցանկացած առիթով

Կազմակերպական հոգսեր՝
հյուրերի ընդունման, հարսանեկան ծիսակատարության,
ծննդի, կնունքի, հուղարկավորության ժամանակ, նաև տեսանկարահանում, նվագախումբ

Թե ուրախության և թե տխրության պահին

«Լիմուզին սերվիզը»

միշտ ձեր կողքին է

Մեր հասցեն՝ Բաղրամյան 1
Հեռ. 58 96 38

«Պարբերական» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Տպաքանակ 2250